

GEMİ SİCİL YÖNETMELİĞİ'NİN GEMİ İPOTEĞİNİN SİLİNMESİNİ DÜZENLEYEN 36. MADDE HÜKMÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ*

AN EVALUATION OF ARTICLE 36 OF THE SHIP REGISTRY REGULATION GOVERNING THE DELETION OF SHIP MORTGAGES

Arş. Gör. Dr. Murat AYDIN**

ÖZ

Çalışmanın konusunu, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen Gemi Sicil Yönetmeliği (GSY) madde (m.) 36 hükmü oluşturmaktadır. Bu kapsamda, ilk olarak GSY m. 36'nın uygulama alanı tespit edilmiştir. Ardından GSY m. 36'da fıkralar halinde düzenlenen gemi ipoteğinin sicilden silinmesini gerektiren haller üzerinde durulmuş; bu hallerin aslında gemi ipoteğini sona erdiren haller olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca GSY m. 36'da, sona eren gemi ipoteğinin gemi sicilinden silinmesine ilişkin usul ve esaslar da düzenlenmiş olduğundan bu hususlar da çalışmada incelemeye konu edilmiştir. Öte yandan GSY m. 36 dışında, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 1044 ve devamı (vd.) hükümlerinde de gemi ipoteğini sona erdiren haller hakkında düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak ifade edilmelidir ki, TTK m. 994 uyarınca, gemi ipoteğinin silinmesini gerektiren halleri düzenleyen GSY m. 36, "Gemi ipoteğinin sona ermesi" başlıklı bölümde yer alan TTK m. 1044-1053 hükümleri açısından tamamlayıcı hüküm niteliğindedir. Bu nedenle, çalışmada, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36 incelenirken gerektiği ölçüde TTK m. 1044-1053 hükümlerinde yer alan düzenlemeler üzerinde de durulmuştur.

* Araştırma Makalesi, Geliş Tarihi: 30.10.2025 / Kabul Tarihi: 2.12.2025.

DOI Numarası: 10.64199/dehukamder.1813277.

Beyanlar

Telif Hakkı: Makalenin her türlü yayın, basım, çoğaltma ve dağıtım hakkı, DEHUKAMDER'e (Ankara Üniversitesi Deniz Hukuku Ulusal Araştırma Merkezi Deniz Hukuku Dergisi) aittir. Makalenin bilimsel, etik ve hukuki sorumluluğu yazarlara aittir.

Etik Beyanı: Yazar/yazarlar, bu çalışmanın/makalenin hazırlanması aşamasında etik kurallara uygun olduğunu beyan ederler.

Çatışma Beyanı: Yazar/yazarlar işbu çalışma hazırlanırken, herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan eder.

Varsa Destek ve Teşekkür Beyanı: Bulunmamaktadır.

** Arş. Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Deniz Hukuku Anabilim Dalı (murataydin93@istanbul.edu.tr) (ORCID: 0000-0002-1883-5968).

Anahtar Kelimeler: •Gemi İpoteği •Gemi Sicil Yönetmeliği •Gemi İpoteğinin Silinmesi
•Gemi İpoteğinin Silinmesini Gerektiren Haller •Gemi İpoteğini Sona Erdiren Haller

ABSTRACT

The subject matter of this study is Article 36 of the Ship Registry Regulation (SRR), which governs the deletion of ship mortgages. Within this framework, the scope of application of SRR Article 36 has first been determined. Subsequently, the study focuses on the circumstances requiring the deletion of a ship mortgage from the registry, as regulated in separate paragraphs under SRR Article 36, and establishes that these circumstances in fact constitute the grounds for the termination of the ship mortgage itself. In addition, since SRR Article 36 also sets forth the procedural rules and substantive principles concerning the deletion from the ship registry of a ship mortgage that has been terminated, these aspects are likewise examined in the study. On the other hand, apart from SRR Article 36, the provisions of Articles 1044 et seq. of the Turkish Commercial Code (TCC) No. 6102 also contain regulations regarding the circumstances leading to the termination of a ship mortgage. However, it must be noted that, pursuant to TCC Article 994, SRR Article 36 which regulates the circumstances requiring the deletion of a ship mortgage has the character of a supplementary provision vis-à-vis the provisions of TCC Articles 1044–1053, which are contained in the section entitled “Termination of Ship Mortgage”. Accordingly, in the present study, while analyzing SRR Article 36 regulating the deletion of ship mortgages, the relevant provisions set forth under TCC Articles 1044–1053 have also been discussed to the extent necessary.

Keywords: •Ship Mortgage •Ship Registry Regulation •Deletion of Ship Mortgage
•Circumstances Requiring the Deletion of a Ship Mortgage •Circumstances Leading to the Termination of a Ship Mortgage

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ m. 953² ve m. 994³ ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 478/1-d bendi hükümlerine dayanılarak 7283 sayılı kararla Gemi Sicil

¹ RG 14.02.2022/27846.

² “Yönetmelik” kenar başlıklı TTK m. 953’te, “*Gemi tasdiknamesiyle bayrak şahadetnamesinin nasıl düzenleneceği, geminin adının gemi üzerine nasıl yazılacağı ve bu Bölüm hükümlerinin uygulama şekli Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.*” düzenlemesi yer almaktadır.

³ “Yönetmelik” kenar başlıklı TTK m. 994’te, “*Gemi sicilinin kuruluşu ve nasıl tutulacağı, müdür ve memurlarının sahip olmaları gereken nitelikleri, hukuki ilişkilerin nasıl belgelenecekleri ve tescil olunacakları, kayıtların düzeltilmesi, değiştirilmesi ve silinmesine ilişkin tamamlayıcı hükümler Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.*” düzenlemesi yer almaktadır.

Yönetmeliği (GSY) yürürlüğe konulmuştur.⁴ Ayrıca 7283 sayılı Kararla, Gemi Sicil Nizamnamesi⁵ ile Gemi Bayrak Şahadetnameleri Hakkında Nizamname⁶ de yürürlükten kaldırılmıştır.⁷ Bu nedenle, yürürlükten kalkan Gemi Sicil Nizamnamesi ile Gemi Bayrak Şahadetnameleri Hakkında Nizamname’de düzenlenen konular hakkında Gemi Sicil Yönetmeliği’nin ilgili hükümleri uygulanacaktır.⁸

Çalışmada, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36’nın değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, çalışmada, öncelikle GSY m. 36’nın uygulama alanı belirlenecektir. Bunun üzerine, “Gemi ipoteğinin silinmesi” kenar başlıklı GSY m. 36’da düzenlenen gemi ipoteğinin silinmesi halleri ile bu hallerin meydana gelmesi ihtimalinde, gemi sicilinde yapılacak iş ve işlemlere ilişkin usuli düzenlemeler ele alınacaktır. Ayrıca GSY m. 36’daki silinme halleriyle sınırlı olarak çalışmada, TTK m. 1044 vd. hükümlerinde yer alan gemi ipoteğinin sona ermesine ilişkin düzenlemeler üzerinde de durulacaktır.

I. GEMİ SİCİL YÖNETMELİĞİ’NİN GEMİ İPOTEĞİNİN SİLİNMESİNİ DÜZENLEYEN 36. MADDE HÜKMÜNÜN UYGULAMA ALANI

1. Milli Gemi Sicili’ne Kayıtlı Gemiler ile Türk Uluslararası Gemi Sicili’ne Kayıtlı Gemi ve Yatlar Açısından Değerlendirme

GSY m. 33/1 c. 3’te, “Sicile kayıtlı gemilerin sözleşmeye dayalı rehni sadece gemi ipoteği yolu ile sağlanır.” denilmiştir. Ayrıca TTK m. 1014/1 c. 3’te de

⁴ 7283 sayılı Karar, 12.05.2023 tarih ve 32188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. GSY, yayımlandığı tarih olan 12.05.2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Nitekim GSY m. 63’te, “*Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*” denilmiştir.

⁵ RG 04.02.1957/9526.

⁶ RG 17.04.1957/9588.

⁷ 7283 sayılı Karar’da “31/12/1956 tarihli ve 4/8520 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Gemi Sicili Nizamnamesi” ile 13/3/1957 tarihli ve 4/8807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Gemi Bayrak Şahadetnameleri Hakkında Nizamname”nin yürürlükten kaldırılmasına ve ekli “Gemi Sicil Yönetmeliği”nin yürürlüğe konulmasına, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 953 üncü ve 994 üncü maddeleri ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 478 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince karar verilmiştir.” açıklaması yer almaktadır.

⁸ Murat Aydın, ‘Gemi Sicil Yönetmeliği’nin Gemi İpoteğinin Kurulmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi’ (2024) 82 (2) İstanbul Hukuk Mecmuası 482 (‘İpotek’).

“Sicile kayıtlı gemilerin sözleşmeye dayalı rehni sadece gemi ipoteği yolu ile sağlanır.” düzenlemesine yer verilmiştir. Bu düzenlemelerden, sicile kayıtlı olan gemilerin sözleşmeye dayalı rehinlerinin yalnızca gemi ipoteği ile sağlanacağı ve Gemi Sicil Yönetmeliği'nde yer alan gemi ipoteğine ilişkin hükümlerin yalnızca sicile kayıtlı gemiler bakımından uygulanacağı anlaşılmaktadır. Öte yandan GSY m. 36'nın lafzına bakıldığında, bu hükmün “sicile kayıtlı gemiler” üzerinde kurulan ipotekler bakımından uygulama alanı bulacağı tespit edilmektedir. Nitekim GSY m. 36'da; gemi sicil müdürlüğünden, gemi ipoteğinin sicilden silinmesinden ve gemi sicil müdürlüğünde yapılacak işlemlerden söz edilmektedir. Dolayısıyla gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36'nın “sicile kayıtlı gemiler” hakkında uygulanacağı söylenebilir.⁹

GSY m. 36'nın uygulanabilmesi, “gemi” niteliğine sahip bir aracın mevcudiyetine, bu aracın “sicile kayıtlı” olmasına ve bu araç üzerinde ipotek kurulmuş olmasına bağlıdır. Yönetmelik'te geçen tanım ve kısaltmaları düzenleyen GSY m. 4'te, Gemi Sicil Yönetmeliği'nde geçen “gemi” kavramının tanımı yapılmamıştır. Ancak kanaatimizce, “gemi” kavramı bakımından TTK m. 931/1'deki gemi tanımı esas alınmalı; GSY m. 36'nın ise, TTK m. 931/1'de yer alan gemi tanımını sağlayan araçlar hakkında uygulama alanı bulacağı kabul edilmelidir.¹⁰

GSY m. 4/1-e'de, Yönetmelik'te geçen gemi sicili kavramının; “6102 sayılı Kanunun 956 ncı maddesine göre tescilli caiz gemilerin kaydına mahsus, gemi ile ilgili maddi ve hukuki durumun bilinmesini ve aleniyetini sağlayan, devletin sorumluluğu altında tutulan resmi sicili” ifade ettiği belirtilmiştir. Bu hükümden, Gemi Sicil Yönetmeliği'nde geçen “gemi sicili” kavramıyla TTK m. 954 vd. hükümlerinde düzenlenen ve “Milli Gemi Sicili (MGS)” olarak da adlandırılan¹¹ gemi sicilinin ifade edilmek istendiği tespit edilmektedir. Dolayısıyla GSY m. 36'nın uygulanması açısından MGS'ne kayıtlı gemilerin “sicile kayıtlı gemi” kavramı kapsamında yer aldıkları sonucuna ulaşılması gerekir.¹² Bu nedenle,

⁹ Aydın, ‘İpotek’, 483.

¹⁰ Aydın, ‘İpotek’, 483.

¹¹ TTK m. 954 vd. hükümlerinde “Gemi Sicili” başlığı altında düzenlenen gemi sicili, 16.12.1999 tarih ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG 21.12.1999/23913 - TUGSK) m. 2/1-c ile Türk Uluslararası Gemi Sicili Yönetmeliği (RG 23.06.2000/24088 - TUGSY) m. 4/1-e bendi hükümlerinde, Milli Gemi Sicili olarak adlandırılmaktadır.

¹² Aynı yönde bkz. Aydın, ‘İpotek’, 484.

GSY m. 36, MGS'ne kayıtlı gemiler üzerinde kurulan gemi ipotekleri hakkında uygulama alanı bulur.

Bununla birlikte, kanaatimizce, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36'nın uygulanması açısından "sicile kayıtlı gemi" kavramının kapsamında yalnızca MGS'ne kayıtlı gemiler bulunmaz. Zira GSY m. 4'te, MGS'ni ifade etmek üzere kullanılan "gemi sicili" kavramının haricinde "gemi sicili" niteliği taşıyan Türk Uluslararası Gemi Sicili (TUGS) de tanımlanmıştır.¹³ "Terkin, satış, isim değişikliği, ipotek tescili" kenar başlıklı TUGSY m. 14'te,

"TUGS'ye tescil işlemleri ile, gemilerin terkin, satış, isim değişikliği, ipotek tescili ve diğer benzeri işlemlerde, TTK ve 31/12/1956 tarihli ve 8520 sayılı Gemi Sicil Nizamnamesinin, 4490 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır."

denilmiştir. Bu hükme göre, TUGS'ne tescil işlemleri ile gemilerin¹⁴ terkin, satış, isim değişikliği, ipotek tescili ve diğer benzeri işlemler hakkında TTK ve Gemi Sicil Nizamnamesinin TUGSK'na aykırı olmayan hükümleri uygulama alanı bulur. Ancak GSY m. 59/1'de, "Mevzuatta, 31/12/1956 tarihli ve 4/8520 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Gemi Sicili Nizamnamesine yapılan atıflar, bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır." düzenlemesine yer verilmiştir. Bu hükümden yola çıkılarak, TUGSY m. 14'te, Gemi Sicil Nizamnamesi'ne yapılan atfın Gemi Sicil Yönetmeliği'ne yapılmış olduğu kabul edilmelidir. Buna göre, tescil işlemleri ile gemi ve yatların terkin, satış, isim değişikliği, ipotek tescili ve diğer benzeri işlemler hakkında Gemi Sicil Yönetmeliği'nin TUGSK'na aykırı olmayan hükümleri TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatlar bakımından da uygulanır.¹⁵ Bu nedenle, GSY m. 36'nın, TUGS'ne kayıtlı gemi

¹³ GSY m. 4/1-k'da, "Bu Yönetmelik'te geçen; TUGS: 16/12/1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gereğince tutulan Türk Uluslararası Gemi Sicilini ifade eder." düzenlemesi yer almaktadır.

¹⁴ TUGS'ne ticari gemi ve yatlar kaydedilmektedir (TUGSK m. 2, TUGSY m. 4). Buna karşılık, TUGSY m. 14'te yalnızca "gemilerden" bahsedilmiştir. Bu durum, TUGSY m. 14'ün yalnızca TUGS'ne kayıtlı gemiler bakımından uygulama alanı bulacağı yorumunun yapılmasına yol açmaktadır. Ancak kanaatimizce, TUGSY m. 14, TUGS'ne kayıtlı gemiler ile yatlar bakımından uygulanır. Bu nedenle, TUGSY m. 14'te geçen "gemilerin" ifadesinin "gemiler ile yatların" olarak anlaşılması gerekir. Bilgi için bkz. Murat Aydın, *Gemilerin Kaydedilmesi ve Kayıtlarının Silinmesi* (B. 1, Filiz Kitabevi 2022) 248, dn. 183 (*Kaydedilme ve Silinme*).

¹⁵ Aynı yönde bkz. Aydın, 'İpotek', 485.

ve yatlar üzerinde kurulan gemi ipotekleri hakkında da uygulama alanı bulacağı sonucuna ulaşılmalıdır.

2. Bağlama Kütüğü'ne Kayıtlı Gemi, Deniz ve İçsu Araçları ile Özel Sicil'e Kayıtlı Gemiler Açısından Değerlendirme

Gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36, sicile kayıtlı gemiler üzerinde kurulan gemi ipotekleri hakkında uygulanmaktadır. Bu nedenle, kanaatimizce, GSY m. 36, “gemi sicili” niteliğinde olmayan¹⁶ Bağlama Kütüğü¹⁷, ne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçları hakkında uygulanmaz. Zira Bağlama Kütüğü'ne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçları, GSY m. 36'nın uygulanması açısından “sicile kayıtlı gemi” kavramı kapsamında değildirler.¹⁸ Ayrıca Bağlama Kütüğü gemi sicili niteliği taşımadığından Bağlama Kütüğü'ne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçları üzerinde ipotek de kurulamaz. Bu nedenle, GSY m. 36'nın Bağlama Kütüğü'ne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçları hakkında uygulanmasından söz edilemez. Nitekim GSY m. 36'da, bu hükümde yer alan düzenlemelerin Bağlama Kütüğü'ne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçları bakımından uygulanacağı hakkında bir açıklama ya da atıf da yer almamaktadır.

Bağlama Kütüğü dışında, GSY m. 4/1-h'de tanımlanan Özel Sicil¹⁹'in de “gemi sicili” niteliği bulunmadığından GSY m. 36, Özel Sicil'e kayıtlı gemiler

¹⁶ Bağlama kütüğünün hukuki niteliği hakkında detaylı bilgi ve bu konudaki görüşler için bkz. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 257 vd.; Aydın, ‘İpotek’, 487. İfade edilmelidir ki, öğretinin çoğunluğunu oluşturan yazarlar, Bağlama Kütüğü'nün “gemi sicili” niteliğinde olmadığı kanaatinde. Ayrıca yüksek mahkeme kararlarında da Bağlama Kütüğü'nün “gemi sicili” niteliğinde olmadığı belirtilmektedir. Bu konuda örnek olarak bkz. Yargıtay 12. HD, 02.02.2021, E. 2020/9457, K. 2021/954 (Lexpera).

¹⁷ GSY m. 4/1-a'da, Yönetmelik'te geçen Bağlama Kütüğü; “26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesi gereğince tutulan, gemi, deniz ve iç su aracının kaydedildiği, ana ve yardımcı kütüklerden oluşan elektronik kayıt sistemini ve bağlama kütüğü dosyasını ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır.

¹⁸ Aynı yönde bkz. Aydın, ‘İpotek’, 487.

¹⁹ GSY m. 4/1-h'de, Yönetmelik'te geçen Özel Sicil; “Bakanlık nezdinde sicil müdürlükleri tarafından, Kanunun 941 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre Türk Bayrağı çekmesine izin verilen gemiler için aynı maddenin üçüncü fıkrası gereğince tutulan sicili ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca “Özel sicil” kenar başlıklı GSY m. 51'in birinci fıkrasında da Özel Sicil'e ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir. GSY m. 51/1'de, “Kanunun 941 inci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı hâllerde istemde bulunulması hâlinde yabancı bayraklı gemilere Bakanlıkça bayrak çekme izni verilebilir. Bayrak çekme izni verilen gemiler geçici olarak GESBİS'te bulunan özel sicile tescil edilir. İzin alan kişi her iki yılda bir, izin için gerekli şartların varlığını sürdürdüğünü ispatlamakla yükümlüdür. Geçici bayrak çekmeye ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.” denilmiştir. Bu yönüyle, GSY m. 51/1, TTK m. 941/2-3'e karşılık gelmektedir. TTK m. 941/2'de, maliki TTK m. 940'da öngörülen şartları sağlamadığı

bakımından da uygulanmaz. Burada belirtilmelidir ki, TTK m. 941/3 ve GSY m. 4/1-h ile GSY m. 51/1'de, TTK m. 941/2 uyarınca geçici olarak Türk bayrağı çekebilmelerine izin verilen gemilerin Özel Sicil olarak adlandırılan bir "sicile" kaydedilecekleri düzenlenmiştir. Ancak söz konusu hükümlerde, "sicil" kavramı kullanılması hukuki terminoloji açısından doğru değildir. Zira Özel Sicil, "gemi sicili" niteliğinde değildir. Uygulamada "Kiracı Sicili" olarak da anılan Özel Sicil, TTK m. 941/2²⁰ uyarınca geçici olarak Türk bayrağı çekme izni gemilerin takibi ve denetlenmesi amacıyla yönelik oluşturulmuş, geçici olarak Türk bayrağı çekmelerine izin verilen gemilere ve bu gemilerin izinlerine ilişkin bilgilerin kaydedildiği bir kayıt düzenidir.²¹ Dolayısıyla bu kayıt düzeni için söz konusu hükümlerinde "sicil" kavramının kullanılması ve bu kayıt düzeninin uygulamada "Kiracı Sicili" olarak ifade edilmesi hukuki terminoloji açısından isabetli değildir.²²

3. Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e Kayıtlı Gemiler (Yapılar) Açısından Değerlendirme

GSY m. 36, "sicile kayıtlı gemiler" üzerinde kurulan ipotekler hakkında uygulandığı için Yapı Halindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) üzerindeki ipotekler hakkında uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bir tereddüt söz konusu olmaktadır. Zira Yapı Halindeki Gemilere Özgü Sicil, "sicil" niteliği taşımaktadır. Bununla birlikte, bu sicile, inşası tamamlanmamış

---

için "Türk gemisi olmayan" yabancı bayraklı bir gemiye Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın (geçici olarak) Türk bayrağı çekmesine izin vermesinin şartları; TTK m. 941/3'te ise, (geçici olarak) Türk bayrağı çekmesine izin verilen gemilerin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından tutulan Özel Sicil'e kaydedilecekleri düzenleme altına alınmıştır. "Özel Sicil" hakkında bilgi için bkz. Aydın, 'İpotek', 487 vd.

²⁰ TTK m. 941/2'de, "*Türk gemisi olmayan bir gemi, ona Türk Bayrağı çekebilecek kişilere en az bir yıl süreyle kendi adlarına işletilmek üzere bırakılmışsa, malikin rızası alınmış olmak, Türk mevzuatının kaptan ve gemi zabitleri hakkındaki hükümlerine uyulmak ve yabancı kanunda da bunu engelleyen bir hüküm bulunmamak şartıyla, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı geminin Türk Bayrağı çekmesine izin verebilir. Şu kadar ki, izin alan kişi, her iki yılda bir, izin için gerekli şartların varlığını sürdürdüğünü ispatlamakla yükümlüdür.*" düzenlemesi yer almaktadır.

²¹ Emine Yazıcıoğlu, *Deniz Ticareti Hukuku (Kender – Çetingil)* (B. 17, Filiz Kitabevi 2022), 65 ve 319.

²² Türk gemisi olmamasına (yabancı bayraklı olmasına) rağmen Türk bayrağı çekme izni verilen gemilerin kayıt altına alındığı ve uygulamada "Kiracı Sicili" olarak da adlandırılan kayıt düzenini ifade etmek üzere, TTK m. 941/3 ile GSY m. 4/1-h ve GSY m. 51/1'de "sicil" kavramının kullanılmasının isabetli olmadığı; bu kayıt düzenini ifade etmek üzere, "Özel Sicil" kavramı yerine "Özel Kütük"; "Kiracı Kütüğü" ya da "Kiracı Listesi" gibi kavramların tercih edilmesinin daha isabetli olacağı hakkında bkz. Aydın, 'İpotek', 489.

gemiler (yapılar) kaydedilmektedir. Buna göre, Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar), inşaları tamamlanmadığı için TTK m. 931/1 uyarınca "gemi" niteliği taşımazlar; bu nedenle de bu sicile kayıtlı yapılar, "sicile kayıtlı gemi" kavramı kapsamında sayılmazlar. Dolayısıyla GSY m. 36'nın, Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) üzerindeki ipotekler bakımından uygulama alanı bulmayacağı sonucuna ulaşılması gerekir. Nitekim Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e ilişkin GSY m. 47-50'de, Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e ilişkin özel düzenlemelere yer verilmişse de bu hükümlerde, yapılar üzerinde kurulacak ipoteğin silinmesine ilişkin GSY m. 36'nın uygulama alanı bulacağına ilişkin bir düzenleme ya da atfa yer verilmemiştir. Bu kapsamda, "Yapı hâlindeki gemilere özgü sicilde takyidat işlemi" kenar başlıklı GSY m. 48'in birinci fıkrasında, yapı halindeki gemiler üzerinde ipotek kurulmasına ilişkin esaslar düzenlenmiş; GSY m. 48/2'de ise, *"Yapı hâlindeki gemilere özgü sicile kayıtlı yapılar üzerine kaydedilecek ipotek ve diğer takyidat işlemlerinde, gemi sicilinde uygulanan işlemler uygulanır."* düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'de kayıtlı bulunan gemilerin (yapıların) sicil kayıtları üzerinde yapılacak ipotek ve diğer takyidat kayıt, düzeltme ve silinme işlemlerinde MGS'nde yapılacak usuli işlemlerin aynısı yapılır. Bu yönüyle GSY m. 48/2'de yalnızca bir usuli düzenlemeye yer verilmek istenmiştir. Dolayısıyla bu hükmün GSY'nin gemi ipoteğine ilişkin hükümlerinin ve bu bağlamda GSY m. 36'nın Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'de kayıtlı bulunan gemiler (yapılar) hakkında da uygulanacağına ilişkin bir atıf içerdiği şeklinde yorumlanması mümkün değildir.²³

Öte yandan TTK m. 1058'de, *"Yapı hâlindeki gemiler üzerindeki ipotekle ilgili özel hükümler saklı kalmak üzere, 1014 ilâ 1053 üncü madde hükümleri bu tür ipoteklere de uygulanır."* denilmiştir. Buna göre, inşası tamamlanmamış gemiler (yapılar) üzerindeki ipotekler hakkında, TTK m. 1054-1058'deki özel hükümlerin yanı sıra, TTK m. 1014-1053'te yer alan gemi ipoteğine ilişkin hükümler de uygulanır. GSY'nin dayanaklarından biri olan TTK m. 994'te,

"Gemi sicilinin kuruluşu ve nasıl tutulacağı, müdür ve memurlarının sahip olmaları gereken niteliklerinin, hukuki ilişkilerin nasıl belgelenecekleri ve tescil olunacaklarının, kayıtların düzeltilmesi, değiştirilmesi ve silinmesine ilişkin tamamlayıcı hükümlerin Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelik ile belirleneceği"

²³ Aynı yönde bkz. Aydın, 'İpotek', 490 vd.

hüküm altına alınmıştır. TTK m. 994, sistematik açıdan Milli Gemi Sicili'ne ilişkin TTK m. 954-985 ile Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e ilişkin TTK m. 986-992'den sonra gelen, her iki sicil bakımından geçerli ve uygulanan bir düzenlemedir. Bu doğrultuda, TTK m. 994'ten yola çıkılarak GSY m. 48'in, inşası tamamlanmamış gemiler (yapılar) üzerindeki ipotekler hakkındaki TTK m. 1054-1058 hükümleri bakımından tamamlayıcı hüküm niteliğinde olduğu tespit edilmektedir.²⁴

Ayrıca TTK m. 1058'den yola çıkılarak da Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) üzerindeki ipoteklerin silinmesi hakkında GSY m. 48'in yanı sıra, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36'nın uygulama alanı bulacağı söylenebilir. Zira TTK m. 1158 kapsamında, Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) üzerindeki ipotekler hakkında bu konuya ilişkin TTK m. 1054-1058'deki özel hükümlerin yanı sıra, TTK m. 1014-1053'teki gemi ipoteğine ilişkin hükümlerin de uygulanacak olması, benzer bir durumun TTK m. 994'te belirtildiği üzere, "tamamlayıcı mevzuat" niteliği taşıyan GSY bakımından da geçerli olmasını gerektirir. Dolayısıyla GSY m. 36, her ne kadar inşası tamamlanmış ve sicile kayıtlı gemiler bakımından öngörülmüş olsa da TTK m. 1058 uyarınca Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) üzerindeki ipoteklerin²⁵ silinmesi hakkında da uygulanacaktır.²⁶

II. GEMİ İPOTEĞİNİN SİLİNMESİNE İLİŞKİN ESAS VE USULLER

1. Genel Olarak

GSY m. 36'da, fıkralar halinde dokuz ayrı silinme hali öngörülmüştür. Gemi ipoteğinin silinme halleri olarak düzenlenen bu haller, aslında gemi ipoteğini sona erdirmektedirler.²⁷ Buna göre, bu hallerden biri meydana geldiği takdirde,

²⁴ Aynı yönde bkz. Aydın, 'İpotek', 492.

²⁵ Belirtilmelidir ki, çalışmada, inşası tamamlanmamış gemiler (yapılar) üzerindeki ipoteğin silinmesi konusu kapsam dışında tutulmuştur. Bu başlıkta yalnızca GSY m. 36'nın, Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) bakımından uygulama alanı bulup bulmayacağı üzerinde durulmuştur.

²⁶ GSY'nin gemi ipoteğinin kurulmasına ilişkin hükümleri bakımından aynı yöndeki açıklamalar için bkz. Aydın, 'İpotek', 492.

²⁷ Gemi ipoteğinin geminin zayı olması, alacağın sona ermesi, alacaklı ve malik sıfatlarının birleşmesi, tarafların anlaşması, alacaklının ipotekten feragat etmesi, ipoteğin süresinin dolması, ipoteğin sicilden terkinin gibi kanunda özel olarak düzenlenmiş sebepler uyarınca sona erebileceği hakkında bkz. Aslıhan Erbaş Açıklık, *Gemi İpoteği ve Sigorta* (B. 1, Filiz Kitabevi 2025) 97.

gemi ipoteği sona erdiğinden gemi ipoteğinin gemi sicilinden silinmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu halleri, yetkili adli veya idari mercilerin kararı ile gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/1); tarafların anlaşması ile gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/2); alacaklının feragati nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/3); ipotekli geminin mülkiyeti ile alacağın aynı kişide birleşmesi nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/4); ipoteğin dayanağı olan borcun dış üstlenilmesi nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/5); belirli bir süre için kurulmuş gemi ipoteğinin sürenin dolması nedeniyle silinmesi (GSY m. 36/6-a); bozucu şarta bağlı olarak kurulmuş gemi ipoteğinin koşulun gerçekleşmesi nedeniyle silinmesi (GSY m. 36/6-b); geminin sicil kaydının silinmesi nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/7) ve ipoteğin dayanağı olan alacağın fona girmesi nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi (GSY m. 36/8) halleri şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Ayrıca GSY m. 36'da, gemi ipoteğinin silinmesini gerektiren haller dışında bu hallerin meydana gelmesi ihtimalinde, gemi sicilinde yapılacak iş ve işlemlere ilişkin usuli düzenlemeler de bulunmaktadır.

2. Gemi İpoteğinin Silinme Halleri

A. Yetkili Adli veya İdari Mercilerin Kararı ile Gemi İpoteğinin Silinmesi

GSY m. 36/1'de,

“Gemi üzerindeki ipoteğin kalktığına dair yetkili adli veya idari mercilerin kararının, ilgili sicil müdürlüğüne ulaşmasını müteakip kararda belirtilen kayıt GESBİS'ten silinir. Silinme işlemine esas belgeler geminin dosyasında muhafaza edilir.”

düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre, gemi üzerindeki ipoteğin kalktığına ilişkin yetkili adli²⁸ veya idari mercilerin kararının, ilgili sicil müdürlüğüne

²⁸ “Mahkemece ipoteğin düşmesine karar verilmesi” başlıklı bölümde yer alan “Alacaklının belli olmaması hâlinde” kenar başlıklı TTK m. 1052 ile “Paranın tevdi hâlinde” kenar başlıklı TTK m. 1053'te, mahkeme tarafından verilen karar ile gemi ipoteğinin düşmesi ve dolayısıyla sona ermesine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. TTK m. 1052/1'de, “Alacaklının kim olduğu bilinmiyorsa, gemi siciline ipotekle ilgili olmak üzere yapılan son kayıttan itibaren on yıl geçtiği ve alacaklının hakkı bu süre içinde malik tarafından Türk Borçlar Kanununun 154 üncü maddesi gereğince zamanaşımını kesecek tarzda tanınmış olmadığı takdirde, alacaklı ilan yoluyla çağrılarak ipoteğin düşmesine karar verilebilir. Vadeli alacaklarda bu süre, vadenin dolmasından önce işlemeye başlamaz.”; TTK m. 1052/2'de ise, “Düşme kararının verilmesiyle ipotek sona erer.” denilmiştir. Ayrıca TTK m. 1053/1'de, “Malik, alacaklının alacağını ödeme veya feshi bildirme hakkına sahip olur ve alacak tutarını, geri almak hakkından feragat ederek, alacaklının adına tevdi ederse, belli olmayan alacaklı ilan yoluyla çağrılarak ipoteğin düşmesine karar verilebilir. Faizler ancak miktarı sicile geçirilmiş ise,

ulaşmasının ardından kararda belirtilen ipotek kaydı GESBİS'ten silinir. Silinme işlemine esas teşkil eden belgeler ise, geminin sicil dosyasında muhafaza edilir. GSY m. 36/1'de, gemi ipoteginin yetkili adli veya idari mercilerinin kararına istinaden silinmesi ihtimali düzenlenmiştir. Hükümde açık bir şekilde ifade edilmese de kanaatimizce, yetkili adli merciler ifadesiyle, mahkeme veya icra ve iflas müdürlüklerinin kastedildiği kabul edilmelidir. Bununla birlikte, hükümde yer alan “yetkili idari mercilerden” ne anlaşılması gerektiği belirsizdir. Bu kapsamda, yetkili idari merciler ifadesiyle, üzerinde ipotek bulunan gemilerin kayıtlı olduğu gemi sicil müdürlüklerinin kastedildiği düşünülebilir.

GSY m. 36/1 kapsamında, yetkili adli veya idari merci kararıyla gemi ipotegi son bulmakta; gemi sicil müdürlüğünce ise, sona eren ipotek hakkına ilişkin kaydın silinmesi işlemi yerine getirilmektedir. Dolayısıyla gemi üzerindeki ipotek hakkı, sicil müdürlüğünce yapılacak silinme işlemiyle değil yetkili adli ve idari mercilerin kararıyla sona ermektedir. Bir diğer anlatımla, gemi sicil müdürlüğünce silinme işlemi yerine getirilene kadar gemi üzerinde ipotek hakkına ilişkin bir yolsuz tescil mevcut olur. Böyle bir ihtimalde, sicil müdürlüğünce silinme işleminin gecikmeksizin yapılması önem taşır. Zira yolsuz ipotek tesciline bağlı olarak iyi niyetli üçüncü kişilerin TTK m. 983/3 kapsamında²⁹ sicile güvenlerinin korunması söz konusu olabilir.

---

tevdî olunur; düşme kararının verilmesinden önceki üç yıllık dönem hariç, faiz tevdî edilmez.” düzenlemesine yer verilmiştir. GSY m. 36/1'den farklı olarak TTK m. 1052 ile m. 1053/1'de, belirli hallerin meydana gelmesi ihtimalinde, mahkemenin gemi ipoteginin düşmesi yönünde karar verebileceği düzenlenmiştir. Bu yönüyle, sözü geçen TTK hükümlerinde, mahkemenin gemi ipoteginin düşmesi yönünde karar verebileceği haller düzenlenmiştir. Buna karşılık, GSY m. 36/1'de adli veya idari mercilerin gemi üzerindeki ipotegin kalktığına ilişkin karar vermesi halinde, gemi sicilinde yapılacak işleme ilişkin usuli bir düzenlemeye yer verilmiştir. TTK m. 1052-1053'e ilişkin açıklamalar için bkz. Yazıcıoğlu, 221; Bülent Sözer, *Deniz Ticareti Hukuku – Cilt I (Giriş – Gemi – Donatan ve Navlun Sözleşmeleri)* (B. 6, Vedat Kitapçılık 2022), 188 vd.; Kerim Atamer, *Gemi ve Uçak İpoteginin Hukuksal Temelleri* (B. 1, On İki Levha Yayıncılık 2012), 515 vd.; İsmail Demir, *Deniz Ticareti Hukuku – Ders Kitabı* (B. 2, Yetkin Yayınları 2023), 201 vd. (*Deniz Ticareti Hukuku*); Hacı Kara, *Deniz Ticareti Hukuku* (B. 3, Filiz Kitabevi 2025), 145-146; Fevzi Topsoy, *Deniz Ticareti Hukuku I – (Giriş, Gemi, Donatan, Deniz Ticareti Sözleşmeleri)* (B. 1, Legal Yayıncılık 2020), 192.

²⁹ TTK m. 983/3'te, “*Gemi sicilinde lehine bir hak tescil edilmiş olan bir kişiye bu hakkı sebebiyle bir edimde bulunulması veya bu kişinin üçüncü bir kişi ile, sicile kayıtlı bir hak üzerinde birinci fıkrada yazılı olanlar dışında bir tasarruf işlemi yapılması hâllerinde de birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanır.*” düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre, gemi sicilinde lehine bir hak tescil edilmiş olan bir kişiye bu hakkı sebebiyle bir edimde bulunulması veya bu kişinin üçüncü bir kişi ile sicile kayıtlı bir hak üzerinde TTK m. 983/1'de yazılı olanlar dışında bir tasarruf işlemi yapması hâllerinde de sicile güven korunur. TTK m. 983/1 c. 1'de ise, “*Hukuki bir işlem ile bir geminin mülkiyetini, intifa hakkını, gemi ipotegini veya ipotek üzerindeki bir hakkı iktisap eden kişi lehine gemi sicilinin içeriği, bu haklarla ilgili olduğu*

B. Tarafların Anlaşması ile Gemi İpoteğinin Silinmesi

GSY m. 36/2'de,

“İpotekli alacaklı ile gemi malikinin, ipoteğin kaldırılması hususunda Kanununun 1015 inci maddesinin ikinci fıkrasında ve 33 üncü maddede belirtilen şekil şartına uyularak anlaşmaları üzerine, ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması kaydıyla ipotek ve varsa rehinli tahvildeki veya senetdeki şerh silinir.”

denilmiştir. Buna göre, ipotekli alacaklı ve gemi malikinin ipoteğin kaldırılması hususunda TTK m. 1015/2 ile GSY m. 33'te öngörülen şekil şartına uyulmak suretiyle anlaşmaları üzerine, ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onaylarının alınması şartıyla, gemi sicilindeki ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli tahvil veya senet üzerindeki şerh silinir. Öte yandan GSY m. 36/2'ye benzer şekilde, TTK m. 1049'da da

“İpotekli alacaklı ile gemi malikinin, ipoteğin kaldırılması hususunda 1015 inci maddenin ikinci fıkrasında öngörüldüğü şekilde anlaşmaları ve ipotek kaydının gemi sicilinden silinmesi ile ipotek sona erer. Şu kadar ki, ipotek üzerinde hak sahibi kişiler varsa onların da onayları şarttır.”

düzenlemesine yer verilmiştir.³⁰

TTK m. 1015/2 ile GSY m. 33/2 ve f. 4'te, gemi ipoteğinin kurulması için gerekli olan sözleşmenin şekil şartına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.³¹ GSY m. 36/2'de de tarafların anlaşarak gemi ipoteğinin kaldırılmasını istemeleri halinde, gemi ipoteği kurulması için gerekli olan sözleşmenin şekil şartlarını taşıyan bir sözleşme yapmaları gerektiği ifade edilmiştir. İpoteğin kaldırılması husundaki şekle bağlı anlaşmanın dışında, gemi ipoteğinin kaldırılması için ipotek üzerinde hak sahibi olan kimseler varsa, bu kişilerin de onaylarının alınması gereklidir. Gemi ipoteğinin kaldırılmasına ilişkin olarak TTK m. 1015/2 ile GSY m. 33/2-

---

ölçüde doğru sayılır; meğerki, iktisap eden kişi kaydın doğru olmadığını bilmiş veya bilmesi gerekmiş olsun.” denilmiştir. Dolayısıyla yetkili adli veya idari merci kararı ile gemi üzerindeki ipotek hakkı sona ermiş bile olsa ipotek silinene kadar lehine ipotek hakkı tescil edilmiş kişiye iyi niyetli bir kişi tarafından edimde bulunulması veya lehine ipotek tescili bulunan kişinin iyi niyetli bir başka kişiye ipotek üzerinde bir hak tesis etmesi hallerinde, iyi niyetli kişinin sicile güveni korunacaktır. TTK m. 983'te düzenlenen “Sicile Güven İlkesi” hakkında detaylı açıklamalar için bkz. Yazıcıoğlu, 109 vd.; Sözer, 83 vd.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku*, 121 vd.; Kara, 97 vd.; Topsoy, 85 vd.

³⁰ Tarafların anlaşması nedeniyle gemi ipoteğinin sona ermesini düzenleyen TTK m. 1049 hakkında bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 220; Atamer, 495 vd.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku*, 200; Kara, 143; Topsoy, 190-191.

³¹ TTK m. 1015/2 ile GSY m. 33/2 ve f. 4 kapsamında, ipotek sözleşmesinin şeklinde ilişkin detaylı bilgi için bkz. Aydın, ‘İpotek’, 501 vd.

4'te belirtilen şekil şartlarına uygun sözleşme ile ipotek üzerinde hak sahibi olan kimselerin onayları sicil müdürlüğüne sunulduğu takdirde, gemi ipoteği sicilden silinecektir.

C. Feragat Nedeniyle Gemi İpoteğinin Silinmesi

GSY m. 36/3'te,

“Gemi ipoteği, alacaklının feragati nedeniyle silinecek ise ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması kaydıyla imzası noterce tasdikli feragat beyanı ile ipotek ve varsa rehinli tahvildeki veya senetdeki şerh silinir. Vazgeçme beyanı gemi sicil müdürlüğünde de yapılabilir.”

düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, gemi ipoteğinin alacaklının feragati nedeniyle silineceği hallerde, ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla imzası noter tarafından tasdik edilen (onaylanan) feragat beyanı ile ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli tahvil veya senet üzerindeki şerh silinir. Ayrıca feragatin (vazgeçme beyanının) gemi sicil müdürlüğünde de yapılması mümkündür. Öte yandan GSY m. 36/3'e benzer şekilde, TTK m. 1050/1'de “İpotek, alacaklının feragati ve bunun üzerine sicilden ipotek kaydının silinmesi ile düşer. Şu kadar ki, ipotek üzerinde hak sahibi kişiler varsa onların da onayları şarttır.”; TTK m. 1050/3'te de “Vazgeçme beyanı imzası noterce onaylı bir senetle veya sicil müdürlüğünde yapılır.” düzenlemelerine yer verilmiştir.³²

GSY m. 36/3'te, gemi ipoteğinin alacaklının feragati nedeniyle silinmesi ihtimali düzenlenmiştir. Buna göre, ipotekli alacaklı gemi ipoteğinden feragat etmek isterse, imzası noter tarafından tasdik edilen feragat beyanını sicil müdürlüğüne sunması gerekir. Hükümde, alacaklının feragat beyanındaki imzasının noter tarafından tasdik edilmesi (onaylanması) gerektiği ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere, GSY m. 36/3 c. 1'de, feragat beyanı bakımından bir şekil şartı öngörülmüştür. Şüphesiz bu şekil şartı, geçerlilik şartı niteliğindedir. Dolayısıyla şekil şartına uygun olmadan hazırlanan feragat beyanına dayalı olarak gemi ipoteği sicilden silinmez. Öte yandan GSY m. 36/3 c. 1'de açıkça ifade edilmese de feragat beyanının yazılı olması gerekir. Bu doğrultuda, feragat beyanının noterde düzenleme şeklinde hazırlanması da GSY m. 36/3 kapsamında gemi ipoteğinin silinmesini sağlar. Dolayısıyla alacaklının feragati ile ipoteğin

³² Alacaklının feragati ile gemi ipoteğinin sona ermesini düzenleyen TTK m. 1050 hakkında bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 220; Sözer, 186-187; Atamer, 496 vd.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku* 200; Kara, 143; Topsoy, 191.

silinmesi bakımından ipotekli alacaklının imzasının noter tarafından tasdik edilmesinin yanı sıra feragat beyanının noterde düzenleme şeklinde hazırlanması da aynı işleve sahiptir.

Ayrıca GSY m. 36/3 c. 2'de, feragat beyanının sicil müdürlüğünde de yapılabileceği ifade edilmiştir. Ancak hükümde, feragat beyanının sicil müdürlüğünde ne şekilde yapılabileceği hususunda açıklık yoktur. Hüküm, bu yönüyle, gemi ipoteğine ilişkin sözleşmenin gemi sicil müdürlüğünde yapılabileceğini düzenleyen TTK m. 1015/2 c. 2'ye benzemektedir. Kanaatimizce, hükümde, alacaklı tarafından hazırlanan yazılı feragat beyanının gemi sicil müdürlüğünde imzasının onaylanması anlatılmak istenmiştir. Bu nedenle, GSY m. 36/3 c. 2'de, ipotekli alacaklı tarafından hazırlanan yazılı feragat beyanındaki imzanın, sicil müdürlüğünce alacaklı olan gerçek kişiye veya tüzel kişinin yetkili temsilcisine ait olduğunun tasdik edilmesinin (onaylanmasının) kastedildiği kabul edilmelidir.

GSY m. 36/3 c. 1'de, şekle uygun feragat beyanına ilave olarak gemi ipoteği üzerinde hak sahibi olan kimseler varsa, bu kişilerin de onaylarının alınması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla feragat nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi için şekle uygun feragat beyanı dışında, ipotek üzerinde hak sahibi olan kişiler varsa, bu kişilerin de ipoteğin silinmesine onay vermeleri şartı aranır. Aksi takdirde, gemi ipoteği ve varsa rehinli tahvildeki veya senetteki şerh silinmez. Buna karşılık, ipotek üzerinde hak sahibi olan kişi ya da kişiler mevcut değilse, sicil müdürlüğüne bu hususta bir bilgi veya belge sunulması gerekli değildir. İpotek üzerinde hak sahibi olan kimselerin mevcudiyeti halinde, bu kişilerin de ipoteğin silinmesi için onay verdiklerini gösterir yazılı belgenin sicil müdürlüğüne sunulması gerekir; aksi takdirde, ipotek sicilden silinmez. Bu kişilerin silinme işlemine onay verdiklerini gösterir belgenin noterde düzenleme veya belgedeki imzanın noter veya gemi sicil müdürlüğünde tasdik edilmesi (onaylanması) şeklinde hazırlanması mümkündür.

D. Gemi Mülkiyeti ile Alacağın Aynı Kişide Birleşmesi Nedeniyle Gemi İpoteğinin Silinmesi

GSY m. 36/4'te,

“Üzerinde ipotek bulunan geminin mülkiyeti, hukuki işlem yoluyla alacaklıya geçerse alacaklı, malik olarak tescil edilir ve ipotek silinir. Aynı şekilde malik, gemisi üzerinde ipotekle temin edilen alacağı devralırsa, Kanununun 1045 inci maddesinin ikinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla

Kanunun 1038 inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince tescil yapılırken ipotek silinir.”

düzenlemesi yer almaktadır. GSY m. 36/4’te, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun³³ (TBK) “Birleşme” kenar başlıklı m. 135’in birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesiyle borç sona erer.” düzenlemesi esas alınarak ipotek borçlusu ile ipotek alacaklısı sıfatlarının aynı kişide birleşmesine ilişkin iki farklı ihtimal dikkate alınarak ipoteğin sona ermesi³⁴ ve silinmesi konusu düzenlenmiştir. Bu yönüyle, GSY m. 36/4’ün, TBK m. 135/1 c. 1’in özel bir görünümü olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca GSY m. 36/4’e benzer şekilde, “Alacaklı ve malik sıfatlarının birleşmesi” kenar başlıklı TTK m. 1045’in birinci fıkrasında da TBK m. 135/1 c. 1’deki düzenleme esas alınarak “Gemi ipoteği ile mülkiyetin aynı kişide birleşmesi ile gemi ipoteğinin düşeceği”³⁵ düzenleme altına alınmıştır.³⁶

GSY m. 36/4 c. 1’e göre, üzerinde ipotek kurulmuş geminin mülkiyetinin hukuki işlem yolu ile alacaklıya geçmesi ihtimalinde alacaklı, gemi sicilinde malik olarak tescil edilir ve gemi üzerindeki ipotek silinir. Benzer şekilde, malik, gemisi üzerinde ipotekle teminat altına alınan alacağı devralırsa, TTK m. 1045/2 saklı kalmak kaydıyla TTK m. 1038/3 uyarınca tescil yapılırken ipotek silinir (GSY m. 36/4 c. 2). GSY m. 36/4 c. 1’de, üzerinde ipotek bulunan geminin mülkiyetinin hukuki işlem yolu ile alacaklıya geçmesinden söz edilmiştir. Hükmün lafzına sıkı sıkıya bağlı kalındığı takdirde, üzerinde ipotek bulunan geminin mülkiyetinin hukuki işlem dışı yollar³⁷ ile alacaklıya geçmesi halinde, ipoteğin sona ermeyeceği ve sicilden silinmeyeceği yorumu yapılabilir. Ancak kanaatimizce, bu yönde bir yorum doğru olmaz. Zira GSY m. 36/4 c. 1’deki düzenleme, TBK m. 135/1 c. 1’de belirtilen “alacaklı” ve “borçlu” sıfatlarının

³³ RG 04.02.2011/27836.

³⁴ GSY m. 36/4’ün her iki fıkrasında belirtilen hallerde ipoteğin silineceğinden söz edilmiştir. Ancak hemen belirtilmelidir ki, her iki hükümde belirtilen haller gerçekleştiği takdirde, gemi ipoteği sona ermektedir. GSY m. 36/4’ün her iki fıkrasında da sona eren ipoteğin silinmesine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu bakımdan gemi ipoteğinin sona ermesi ve silinmesi kavramları birbirleriyle yakın ilişki içerisinde.

³⁵ TTK m. 1045/1’de, gemi ipoteği ile gemi mülkiyetinin aynı kişide birleşmesi ile ipoteğin düşeceği ifade edilerek gemi ipoteğinin sona ereceği vurgulanmak istenmiştir.

³⁶ Alacaklı ve malik sıfatlarının birleşmesi nedeniyle gemi ipoteğinin sona ermesini düzenleyen TTK m. 1045 hakkında bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 220; Sözer, 187; Atamer, 487 vd.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku*, 200; Kara, 144; Topsoy, 189-190.

³⁷ Gemi mülkiyetinin hukuki işlem dışı yollar ile kazanılması hakkında detaylı bilgi için bkz. Yasin Yaşan, *Gemi Mülkiyetinin Hukuki İşlem Dışı Yollarla Kazanılması* (B. 1, Filiz Kitabevi 2022), 26 vd.

aynı kişide birleşmesi halinde borcun sona ereceği kuralını esas almaktadır. Dolayısıyla ipoteğin sona ermesi ve silinmesi bakımından “alacaklı” ve “borçlu” sıfatlarının aynı kişide birleşmesi yeterlidir. Bunun dışında, alacaklı ve borçlu sıfatlarının ne şekilde aynı kişide birleştiği ipoteğin sona ermesi ve silinmesi bakımından önem taşımaz. Şu halde, üzerinde ipotek bulunan geminin mülkiyeti alacaklıya geçtiği takdirde, ipoteğin sona ereceği ve sicilden silinmesi gerektiği sonucuna ulaşılmalıdır. Bu sonucun doğması bakımından mülkiyetin alacaklıya hukuki işlem yoluyla ya da hukuki işlem dışı yollarla geçmesi bir farklılık oluşturmaz.

GSY m. 36/4 c. 2’de düzenlenen, ipoteği sona erdiren ve ipoteğin sicilden silinmesini gerektiren ikinci hal, malikin, gemisi üzerinde ipotek ile teminat altına alınan alacağı devralmasıdır. Bu hal de GSY m. 36/4 c. 1’de ifade edilen haldeki gibi TBK m. 135/1 c. 1’de belirtilen “alacaklı” ve “borçlu” sıfatlarının aynı kişide birleşmesi halinde borcun sona ereceği kuralını esas almaktadır. Ancak GSY m. 36/4 c. 1’deki halden farklı olarak GSY m. 36/4 c. 2’de düzenlenen bu halde, TTK m. 1045/2 saklı kalmak kaydıyla, TTK m. 1038/3 uyarınca tescil yapılırken ipoteğin silineceği ifade edilmiştir. GSY m. 36/4 c. 2’de saklı tutulan TTK m. 1045/2’de,

“Borçlu, gemi malikinden başka bir kişi olduğu veya alacak üzerinde bir rehin veya intifa hakkı bulunduğu takdirde ipotek devam eder. Şu kadar ki, gemi maliki alacaklı sıfatı ile geminin paraya çevrilmesini isteyemez ve faiz alacakları için gemi teminat oluşturmaz.”

düzenlemesi yer almaktadır. TTK m. 1045/2’e göre, ipoteğin dayanağı olan alacağın borçlusunun, üzerinde ipotek kurulan geminin malikinden başka bir kişi olması veya ipotekli alacak üzerinde bir rehin veya intifa hakkı bulunması halinde, gemi ipoteği devam eder. Ayrıca gemi maliki, “alacaklı” sıfatı ile geminin paraya çevrilmesini isteyemez ve faiz alacakları için gemi teminat oluşturmaz.

TTK m. 1045/1 ile GSY m. 36/4’ün her iki cümlesinde belirtildiği üzere, gemi ipoteğine konu alacak bakımından “alacaklı” sıfatı ile ipotekli geminin mülkiyeti aynı kişide birleştiği takdirde, kural, ipoteğin sona ermesi ve sicilden silinmesidir. Ancak TTK m. 1045/2’de, bu kurala ilişkin istisnalar öngörülmüştür. Nitekim GSY m. 36/4 c. 2’de, “Aynı şekilde malik, gemisi üzerinde ipotekle temin edilen alacağı devralırsa, Kanunun 1045 inci maddesinin ikinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla ...” denilerek TTK m. 1045/2’de öngörülen hallerde, alacaklı sıfatı ile gemi mülkiyeti aynı kişide birleşse bile gemi ipoteğinin sona ermeyeceği anlatılmak istenmiştir. Bu sebeple, TTK m.

1045/2'yi, TTK m. 1045/1 hükmüyle birlikte değerlendirmek ve TTK m. 1045/2'de, TTK m. 1045/1'de öngörülen kurala ilişkin istisnaların öngörüldüğü kabul edilmelidir. Buna göre, gemi ipoteğine konu alacağın borçlusunu, gemi malikinden başka bir kişiye veya alacak üzerinde bir rehin ya da intifa hakkı bulunuyorsa ipotek devam eder. TTK m. 1045/2 c. 1'de ifade edilen iki halde de gemi maliki, gemi ipoteğine konu alacak bakımından "alacaklı" sıfatına sahip olsa bile gemi ipoteği sona ermez. Ayrıca bu hallerde, gemi ipoteğinin alacaklısı sıfatına sahip olan gemi maliki, alacaklı sıfatına dayanarak geminin paraya çevrilmesini isteyemez ve faiz alacakları için gemi teminat oluşturamaz (TTK m. 1045/2 c. 2). Zira malikin aynı zamanda alacaklı sıfatına sahip olması halinde, malikin alacağı için kendi gemisini paraya çevirmesi ve faizler için kendi gemisinin teminat oluşturması malik bakımından anlamlı değildir. Buna karşılık, ipotekli alacak üzerinde rehin veya intifa hakkı bulunduğu takdirde, malik kendi gemisini paraya çeviremeye bile ipotekli alacak üzerinde rehin veya intifa hakkına sahip olan üçüncü kişiler, geminin paraya çevrilmesini talep edebilecekleri gibi faiz alacakları için gemi teminat oluşturur.

Sonuç olarak GSY m. 36/4 c. 2'de, TTK m. 1045/2 saklı tutulduğu için belirli hallerde, gemi maliki, ipoteğe konu alacağı devralmasına rağmen ipotek sona ermeyecektir. Bu haller, TTK m. 1045/2 c. 1'de belirtildiği üzere, ipoteğe konu alacağın borçlusunun gemi malikinden başka bir kişi olması³⁸ ile ipoteğe konu alacak üzerinde rehin veya intifa hakkının bulunmasıdır. Bir diğer anlatımla, gemi ipoteğine konu alacağın borçlusunun gemi malikinden başka bir kişi olması ya da alacak üzerinde rehin veya intifa hakkı mevcut olması hallerinde, ipoteğe konu alacak ile gemi mülkiyeti aynı kişiye ait olsa bile gemi ipoteği devam eder. Buna karşılık, ipoteğe konu alacağın borçlusunu gemi maliki olursa ya da ipoteğe konu alacak üzerinde rehin veya intifa hakkı bulunmazsa, malik, ipoteğe konu alacağı devraldığı takdirde, ipotek sona erer ve sicilden silinmesi gerekir.

³⁸ Gemi maliki, gemisi üzerinde ipotek tesisine izin verdiği için alacaklılara karşı o da esas borçlunun yanı sıra borçlu sıfatına sahiptir. Dolayısıyla malikin, ipoteğe konu alacağı devralması halinde, alacaklı ile borçlu sıfatı aynı kişide birleşmiş olur. Dolayısıyla bu ihtimalde, borçlu başkası olsa bile borcun ve ipoteğin sona ermesi gerekir. Zira TBK m. 135/1 c. 1'de düzenlenen kural, bu sonucun doğmasını gerekli kılmaktadır. Kaldı ki, TTK m. 1044/2'de, "Alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesi, alacağın ödenmesi hükmündedir." denilmiştir. Şüphesiz bu ihtimalde, başkasının borcu için gemisi üzerinde ipotek veren ve daha sonradan ipoteğe dayanak olan alacağı iktisap eden malikin, asıl borçluya karşı bazı hukuki imkânları olabilir. Ancak bu durum, belirtilen ihtimalde, ipoteğin sona ermeyeceği anlamına gelmemelidir. Bu nedenle, kanaatimizce, TTK m. 1045/2 c. 1 uyarınca, borçlunun gemi malikinden başka bir kişi olması halinde, malikin alacaklı sıfatını kazanmasına rağmen gemi ipoteğinin devam edecek olması isabetli değildir.

Burada, üzerinde durulması gereken bir diğer husus, malikin, gemisi üzerinde ipotekle teminat altına alınan alacağı devralması bakımından belirli şekil şartlarının mevcut olduğudur. Bu şekil şartları, TTK m. 1038/3'te, "Alacağın devri için eski ve yeni alacaklının bu hususta yazılı şekilde anlaşmaları ve devrin gemi siciline tescili şarttır." denilmek suretiyle ifade edilmiştir. Buna göre, ipoteğe konu alacağın devir edilebilmesi için eski ve yeni alacaklının bu hususa ilişkin yazılı şekilde anlaşma yapmaları ve devrin sicile tescil edilmesi gerekir. GSY m. 36/4'te de alacağın devrine ilişkin TTK m. 1038/3'te öngörülen şekilde hazırlanan anlaşma ve devrin gemi siciline tescil edilmesi gerektiği ifade edilerek tescil işlemi esnasında da sona eren ipotek kaydının silineceği belirtilmiştir. Dolayısıyla malikin, gemisi üzerinde ipotekle teminat altına alınan alacağı devralması ve TTK m. 1045/2'de belirtilen istisnai hallerin mevcut olmaması hallerinde, devir işleminin TTK m. 1038/3'e uygun olması ve bu hükme dayanılarak alacağın devredildiğine ilişkin sicile tescil yapılması şartıyla, ipotek sona ermiş olur. TTK m. 1038/3'e dayanılarak yapılan tescil işlemi esnasında da sona eren ipotek silinir.

E. Borcun Dış Üstlenilmesi Nedeniyle Gemi İpoteğinin Silinmesi

GSY m. 36/5'te,

"Borçlu olmayan malik, gemisi üzerinde ipotekle temin edilen alacağın bir üçüncü kişi tarafından üstlenilmesine 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 198 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince yazılı onay vermezse, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmenin kurulduğu anda gemi ipoteği düşer. Borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmenin ispat edilmesi kaydıyla, malikin veya diğer bir ilgilinin istemi üzerine gemi ipoteği silinir. Sicil müdürlüğünün istemi üzerine ipotekli alacaklı, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme hakkında bilgi vermek zorundadır."

düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, ipoteğe konu alacağın borçlusunun gemi maliki olmadığı hallerde, malik, gemisi üzerinde kurulan ipoteğin dayanağı olan borcun³⁹ üçüncü bir kişi tarafından üstlenilmesine TBK m. 198/2 kapsamında yazılı onay vermezse, konusu borcun dış üstlenilmesi olan sözleşme akdedildiği anda gemi üzerindeki ipotek düşer. Ayrıca borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmenin ispat edilmesi şartıyla, malik veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden gemi üzerindeki ipotek silinir. Öte yandan gemi sicil müdürlüğünün

³⁹ GSY m. 36/5'te, "ipotekle temin edilen alacağın bir üçüncü kişi tarafından üstlenilmesinden" söz edilmiştir. Ancak hükümdeki terminolojinin aksine alacağın üstlenilmesi doğru bir kullanım değildir. Zira alacak değil, borç üstlenilebilir. Bu nedenle, hükümde yer verilen "ipotekle temin edilen alacağın bir üçüncü kişi tarafından üstlenilmesi" ifadesinin, "ipoteğin dayanağı olan borcun" şeklinde anlaşılması gereklidir.

talep etmesi halinde, ipotekli alacaklı, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.

GSY m. 36/5'te, ipoteğe konu alacağın borçlusuz olmayan malikin gemisi üzerinde kurulan ipoteğin sona ermesi ihtimaline ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiştir. GSY m. 36/5 c. 1'de, borçlu olmayan malikin, gemisi üzerinde kurulan ipoteğin dayanağı olan borcun üçüncü bir kişi tarafından üstlenilmesine TBK m. 198/2 kapsamında yazılı onay vermediği takdirde, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme⁴⁰ kurulduğu anda gemi ipoteğinin düşeceği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere, hükümde, borçlusuz olmadığı bir alacak için gemisi üzerinde ipotek kuran malikin, üçüncü kişinin ipoteğin dayanağı olan borcu dış üstlenmesine TBK m. 198/2 uyarınca yazılı onay vermemesi ihtimalinde, dış üstlenme sözleşmesinin akdedildiği anda gemi ipoteğinin düşeceği; bir diğer anlatımla, sona ereceği düzenleme altına alınmıştır. TBK m. 198/2'de ise, "Bununla birlikte borcun güvencesi olarak rehin veren üçüncü kişinin ve kefilin sorumlulukları, ancak onların borcun üstlenilmesine yazılı olarak rıza göstermeleri hâlinde devam eder." düzenlemesi yer almaktadır. TBK m. 198/2'de, borcun teminatı olarak rehin veren üçüncü kişi ile kefilin sorumluluklarının, borcun üstlenilmesine yazılı olarak onay vermedikleri takdirde, sona ereceği ifade edilmiştir. Öncelikle belirtilmelidir ki, TBK m. 198/2'de, borcun üstlenilmesinden söz edilmişse de kastedilen, borcun dış üstlenilmesidir. GSY m. 36/5 c. 1'de, TBK m. 198/2'ye atıf yapılarak borçlu olmayan malikin, borcun dış üstlenilmesine yazılı onay vermemesi halinde, ipoteğin borcu üstlenen üçüncü kişi bakımından sona ereceği vurgulanmak istenmiştir. Böylelikle TBK m. 198/2'de olduğu gibi borçlu olmamasına rağmen

⁴⁰ Borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme, TBK m. 196-200'de düzenlenmiş ve "Dış üstlenme sözleşmesi" olarak ifade edilmiştir. Borcun dış üstlenilmesi, üçüncü bir kişinin alacaklı ile sözleşme yapmak suretiyle borçluyu borcundan kurtararak kendisinin borçlu konumuna geçmesini ifade eder. Nitekim TBK m. 196/1'de, "Borçlunun yerine yenisinin geçmesi ve borcundan kurtarılması, borcu üstlenen ile alacaklı arasında yapılacak sözleşmeyle olur." denilmiştir. Borcun dış üstlenilmesi sözleşmesi, çoğu zaman, borçluyu bir borcundan kurtarma taahhüdünde bulunan kimsenin, bu taahhüdünü yerine getirmek üzere alacaklı ile sözleşme yapması şeklinde karşımıza çıkar. Bir üçüncü kişinin, borçlu ile sözleşme akdederek onu bir borcundan kurtarmayı taahhüt etmesi ise, borcun iç üstlenilmesi olarak adlandırılır. Borcun iç üstlenilmesine ilişkin sözleşme, TBK m. 195'te düzenlenmiş ve "İç üstlenme sözleşmesi" olarak ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, dış üstlenme sözleşmesinin, çoğu zaman iç üstlenme sözleşmesinin ifası için akdedildiğini ancak bunun bir zorunluluk olmadığını ifade etmek gerekir. Dolayısıyla bir üçüncü kişi, borçluya karşı bir taahhüdün olmadan da alacaklı ile dış üstlenme sözleşmesi akdedebilir. İç ve dış üstlenme sözleşmeleri hakkında detaylı açıklamalar için bkz. M. Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler Cilt II* (B. 16, Vedat Kitapçılık, 2021), 618 vd.

bir kişinin borcu için gemisi üzerinde ipotek kuran malike, borcu üstlenen üçüncü kişi için de gemisinin teminat oluşturup oluşturulmaması bakımından karar verme hakkı tanınmıştır.⁴¹

TBK m. 198/2'de, borcu teminat altına almak için rehin veren veya kefil olan kişinin sorumluluklarının ancak borcun üstlenilmesine yazılı olarak onay vermeleri halinde devam edeceği düzenlenmişse de yazılı onayın hangi ana kadar verileceği hakkında bir belirleme yapılmamıştır. Öğretide,⁴² başkasının borcu için rehin veren veya kefil olan kişinin, borcun dış üstlenilmesi anına kadar yazılı onay verebileceği; aksi takdirde, rehin veya kefaletin sona ereceği ifade edilmiştir. Buna göre, kendisinin olmayan bir borcu teminat altına almak için gemisi üzerinde ipotek kuran bir malik, üstlenme ânına kadar yazılı onay verirse, borcu dış üstlenen kişi bakımından da gemi teminat oluşturmaya devam eder; bir diğer anlatımla, gemi ipoteği düşmez. Buna karşılık, malik, üçüncü kişinin borcu üstlenme anına kadar borcun dış üstlenilmesine yazılı onay vermezse, GSY m. 36/5 c. 1'de ifade edildiği üzere, dış üstlenme sözleşmesi kurulduğu anda gemi ipoteği düşer. Böyle bir durumda, gemi üzerindeki ipotek düşse de ipotek kaydı silinene kadar sicilde gemi ipoteğine ilişkin olarak yolsuz bir tescil söz konusu olur. Bu nedenle, sona eren ipoteğin sicilden silinmesi önem arz eder. Bu doğrultuda, GSY m. 36/5 c. 2'de, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmenin ispat edilmesi şartıyla, malik veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden ipoteğin gemi sicilinden silineceği düzenlenmiştir.

GSY m. 36/5 c. 2'de, borcun dış üstlenilmesine onay vermeyen malik ile diğer bir ilgilinin talebi üzerine sona eren ipoteğin silineceği ifade edilmiştir. Malikin ipoteğin silinmesinde menfaati olduğu açıktır. Dolayısıyla büyük ihtimalle, silinme talebinde bulunacak ilk kişi malik olacaktır. Malik, bir üçüncü kişi ile alacaklı arasında konusu borcun dış üstlenilmesi olan bir sözleşme akdedildiğini ve bu sözleşmeye onay vermediğini belirten bir dilekçe ile gemi sicil müdürlüğünden gemi ipoteğinin silinmesini talep edebilir. Ancak GSY m. 36/5 c. 2'de, gemi ipoteğinin silinebilmesi için malikin, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmeyi ispat etmesi gerektiğinden söz edilmiştir. Dolayısıyla gemi ipoteğinin silinebilmesi için malikin, alacaklı ile üçüncü bir kişi arasında konusu

⁴¹ Andreas Von Tuhr ve Arnold Escher, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts – Band II (mit Supplement)* (B. 3, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984), § 99, 393; Oğuzman ve Öz, 633.

⁴² Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler Cilt II*, 633. Başkasının borcu için rehin veren veya kefil olan kişinin borcun dış üstlenilmesine sonradan onay vermesinin geçmişe etkili sonuç doğurabileceği hakkında bkz. Von Tuhr ve Escher, § 99, 393.

borcun dış üstlenilmesi olan bir sözleşme akdedildiğini ispatlaması yahut borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmeyi sicil müdürlüğüne sunması gerekir. Bununla birlikte, gemi ipoteğinin silinmesi, çoğu durumda, eski borçlu ile borcu dış üstlenen yeni borçlunun ve alacaklının menfaatlerine uygun olmaz. Ayrıca konusu borcun dış üstlenilmesi olan sözleşmeye malik taraf olmadığından malikin bu sözleşmeyi edinmesi ve ortaya koyabilmesi mümkün olmayabilir. Bu nedenle, malikin, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmeyi ispat edememesi gibi bir tehlike söz konusudur. Bu tehlike öngörüldüğü için olacak ki, GSY m. 36/5 c. 3'te, "Sicil müdürlüğünün istemi üzerine ipotekli alacaklının, borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme hakkında bilgi vermek zorunda olduğu" düzenlenmiştir. Buna göre, malikin, gemi ipoteğinin silinmesi talebinde bulunması halinde, sicil müdürlüğü, alacaklıdan borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme hakkında bilgi vermesini talep edebilir. Ancak kanaatimizce, bu düzenleme, malikin borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşme akdedildiğini ispatlamasına yetecek düzeyde değildir. Zira GSY m. 36/5'te, ipotekli alacaklının, dış üstlenme sözleşmesi hakkında bilgi vermemesi ihtimaline ilişkin bir yaptırım öngörülmemiştir.

Öte yandan GSY m. 36/5 c. 1 bakımından "diğer bir ilgili" ifadesinin kapsamında kimlerin yer aldığı önem taşır. Kanaatimizce, GSY m. 36/5 c. 2 bakımından "diğer bir ilgili" ifadesinin kapsamında eski borçlu, borcu üstlenen yeni borçlu, ipotek alacaklısı ile ipotek üzerinde hak sahibi olan kişi ya da kişiler yer alır. Dolayısıyla bu kişiler de "diğer bir ilgili" sıfatıyla borcun dış üstlenildiğini ve malikin buna yazılı onay vermediğini ileri sürmek suretiyle sicil müdürlüğünden gemi ipoteğinin silinmesini talep edebilirler. Hemen belirtmelidir ki, malikin aksine gemi ipoteğinin silinmesi, çoğu durumda, borcu için malikin gemisi üzerinde ipotek kurduğu (eski) borçlunun, borcu üstlenen üçüncü kişinin (yeni borçlunun), ipotek alacaklısı ile ipotek üzerinde hak sahibi olan kişi ya da kişilerin⁴³ menfaatlerine uygun olmaz. Bu nedenle, bu kişilerin gemi ipoteğinin silinmesini talep etmeleri çok karşılaşılabilecek bir durum değildir.

---

⁴³ TTK'nun muhtelif hükümlerinde olduğu gibi GSY hükümlerinde (GSY m. 36/2-3-6 ile GSY m. 44/3-5) de ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerden söz edilmiştir. Teorik olarak ipotek üzerinde hak sahipliği tesis edilebilecekse de günümüzde, ipotek üzerinde hak sahipliği tesis edilmesi uygulamasının bir örneği mevcut değildir. Dolayısıyla gemi üzerinde hak sahibi olan kişi ya da kişilerden söz edilmesi teorik bir ihtimalin ötesine geçemez. Bu nedenle de bu kişilerin, GSY m. 36/5 c. 1 kapsamında "diğer bir ilgili" sıfatıyla gemi ipoteğinin silinmesini talep etmeleri gibi bir ihtimalin pek de mümkün olmadığı dikkate alınmalıdır.

Buna karşılık, çeşitli gerekçelerle, bu kişilerin gemi ipoteğinin silinmesini istemeleri de mümkündür.

Malikin dış üstlenme sözleşmesine yazılı onay vermemesi nedeniyle düşen gemi ipoteğinin sicilden silinebilmesi için “diğer bir ilgili” kapsamında yer alan kişilerin, silinme talep dilekçesi ekinde dış üstlenme sözleşmesini sicil müdürlüğüne sunmaları gerekli ve yeterlidir. Nitekim GSY m. 36/5 c. 2’de, borcun dış üstlenmesine ilişkin sözleşmesinin ispat edilmesi şartıyla gemi ipoteğinin silineceği ifade edilmiştir. Burada, üzerinde durulması gereken bir diğer husus olarak bu kişilerin, malikin dış üstlenme sözleşmesine onay vermediğini ispatlamalarının gerekip gerekmediği sorusu gündeme gelmektedir. Malikin dış üstlenme sözleşmesine yazılı onay vermemesi olgusu, ispatlanabilecek bir olgu olmadığı için diğer ilgililerin silinme talebi ekinde bu hususta bir bilgi ve belge sunma yükümlülükleri yoktur. Dolayısıyla bu kişiler, gemi ipoteğinin silinmesi talebini içeren dilekçe ekinde dış üstlenme sözleşmesini sicil müdürlüğüne sundukları takdirde, sicil müdürlüğünün silinme işlemini gerçekleştirmesi gerekir. Buna karşılık, bu kişilerin, malikten dış üstlenme sözleşmesine onay vermediğine ilişkin yazılı bir belge almaları ve bu belgeyi sicil müdürlüğüne sunmaları halinde de sicil müdürlüğünün gemi ipoteğini sileceği açıktır. Bununla birlikte, bu ihtimalde, sicil müdürlüğünün yazılı belgedeki imzanın malike ait olup olmadığını sorgulamasının mümkün olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle, sözü geçen belgenin noterde düzenlenmesi veya belgedeki imzanın noter tarafından onaylanması yahut diğer bir ilgilinin silinme talebinde bulunduğu esnada malikin sicil müdürlüğünde bulunması gerekebilir. Üçüncü ihtimalde, malikin silinme talebinde bulunduğu esnada sicil müdürlüğünde bulunması münasebetiyle aslında sicil müdürlüğü, dış üstlenme sözleşmesine onay vermediği hususunda hazırlanan belgedeki imzanın malike ait olduğunu tevsik etmiş olur. Böylelikle gemi ipoteğinin silinmesi menfaatlerine aykırı olan ve diğer ilgililer kapsamındaki diğer kişilerin silinme işlemine itiraz edebilmeleri engellenmiş olur.

F. Belirli Bir Süre İçin Kurulmuş Gemi İpoteğinin Sürenin Dolması Nedeniyle Silinmesi

GSY m. 36/6’da,

“Gemi siciline kayıtlı ipotek; a) Belirli bir süre için kurulmuş ve bu sürenin dolmasıyla Kanunun 1051 inci maddesinin birinci fıkrası gereğince düşmüşse, b) Bozucu koşula tabi olarak kurulmuş ve bu koşulun gerçekleşmesi üzerine 6098 sayılı Kanunun 173 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince düşmüşse, ipotekli alacaklının ve ipotek üzerinde hak

sahibi olan kişilerin onayının alınması kaydıyla malikin veya diğer bir ilgilinin istemi üzerine ipotek ve varsa rehinli senet veya tahvildeki şerh de silinir.”

düzenlemeleri yer almaktadır. GSY m. 36/6’da, ipotek ve varsa rehinli senet veya tahvildeki şerhin silinmesine ilişkin olarak iki farklı ihtimal öngörülmüştür. GSY m. 36/6’da öngörülen ilk ihtimale göre, sicile kayıtlı ipotek, belirli bir süre ile sınırlı olarak kurulmuş ve bu sürenin dolması nedeniyle TTK m. 1051/1 uyarınca ipotek düşmüşse, ipotekli alacaklının ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla, malikin veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli senet veya tahvil üzerindeki şerh silinir (GSY m. 36/6-a).

GSY m. 36/6-a bakımından dikkat çeken husus, belirli bir süre için kurulan ipoteğin süresinin dolmasıyla ipotek düşmüş olsa⁴⁴ bile ipotekli alacaklının ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli senet veya tahvil üzerindeki şerh silinmektedir. Dolayısıyla süresi dolan ipotek sona ermiş olmasına rağmen ipotekli alacalı ya da ipotek üzerinde hak sahibi olan kişiler ipoteğin silinmesine onay vermedikleri takdirde, gemi sicilinde yer alan ipotek kaydı silinmez. Şüphesiz bu düzenlemenin yerindeligi tartışmaya açıktır. Zira belirli bir süre ile sınırlı olarak kurulan ipoteğin süresinin dolması ile ipotek sona ermiş olur. Bu nedenle, ipotek kaydının silinebilmesi için ipotekli alacaklı ya da ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onaylarının aranmaması gerekir. Kaldı ki, sürenin sona ermesiyle ipotek sona ermiş olacağından sicildeki ipotek kaydı yalnızca şekli olarak bir anlam taşır. Bununla birlikte, süreye bağlı kurulan ipotek süresi dolduğu için düşse bile ipotekli alacaklı ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayı alınmadığı takdirde, sicildeki ipotek kaydı silinmez. Dolayısıyla bu kişiler silinme işlemine onay vermezlerse sicilde gemi ipoteğine ilişkin bir yolsuz tescil mevcut olur. Böyle bir durumda, yukarıda da ifade edildiği üzere,⁴⁵ yolsuz ipotek tesciline (kaydına) bağlı olarak iyi niyetli üçüncü kişilerin TTK m. 983/3 kapsamında sicile güvenlerinin korunması söz konusu olabileceği için silinme işleminin gecikmeksizin yapılması önem taşır.

⁴⁴ GSY m. 36/6-a’da, ipoteğin düşmesine ilişkin “İpoteğin süresinin dolması” kenar başlıklı TTK m. 1051’e işaret edilmektedir. Bu hükümde, “*Belli bir süre için kurulan ipotek, bu sürenin dolması ile düşer.*” düzenlemesi yer almaktadır.

⁴⁵ Bkz. yukarıda II, 2, A.

G. Bozucu Şarta Bağlı Olarak Kurulmuş Gemi İpoteğinin Koşulun Gerçekleşmesi Nedeniyle Silinmesi

GSY m. 36/6-b'de,

“Gemi siciline kayıtlı ipotek; ... b) Bozucu koşula tabi olarak kurulmuş ve bu koşulun gerçekleşmesi üzerine 6098 sayılı Kanununun 173 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince düşmüşse, ipotekli alacaklının ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması kaydıyla malikin veya diğer bir ilgilinin istemi üzerine ipotek ve varsa rehinli senet veya tahvildeki şerh de silinir.”

düzenlemesi yer almaktadır. GSY m. 36/6'da öngörülen gemi ipoteğinin silinmesine ilişkin ikinci ihtimal, bozucu şarta bağlı olarak kurulmuş gemi ipoteğinin koşulun gerçekleşmesi nedeniyle silinmesi halidir. Buna göre, gemi siciline kayıtlı ipotek, bozucu şarta bağlı olarak kurulmuş ve bu şartın gerçekleşmesi nedeniyle TBK m. 173/2 uyarınca ipotek düşmüşse, ipotekli alacaklı ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla, malikin veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli senet veya tahvil üzerindeki şerh silinir (GSM m. 36/6-b).

GSY m. 36/6-b'de işaret edilen TBK m. 173/2'de, “Bozucu koşula bağlanmış sözleşmenin hükümleri, koşulun gerçekleştiği anda ortadan kalkar.” denilmiştir. Buna göre, bozucu şarta bağlanmış sözleşmenin hükümleri, şartın gerçekleştiği anda ortadan kalkar. GSY m. 36/6-b'de de bozucu şarta bağlı olarak kurulmuş ipoteğin bu şartın gerçekleşmesi üzerine TBK m. 173/2 kapsamında düşmesi halinde, yine ipotekli alacaklı ve (varsa) ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla malikin veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli senet veya tahvil üzerindeki şerh silinecektir.

Burada, GSY m. 36/6-b'de geçen “diğer bir ilgili” ifadesi ile kimin ya da kimlerin kastedildiğinin tespit edilmesi gereklidir. Kanaatimizce, hükümde yer verilen “diğer bir ilgili” ifadesinin kapsamında, ipotekli alacaklı ile (varsa) ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin yer aldığı açıktır. Ancak üzerinde durulması gereken husus, ipotekli alacağın malik dışında bir borçlusu olduğu takdirde, bu kişinin de “diğer bir ilgili” sıfatına sahip olup olmadığıdır. Kanaatimizce, GSY m. 36/6-b'de geçen “diğer bir ilgili” ile malik dışında ipotekli alacaklı ve mevcut olması ihtimalinde ipotek üzerinde hak sahibi olan kişiler kastedilmiştir. Bu sebeple, ipotekli alacağın (malik dışındaki) borçlusunun, bu ifadenin kapsamında yer almadığı kabul edilmelidir.

H. Geminin Sicil Kaydının Silinmesi Nedeniyle Gemi İpoteğinin Silinmesi⁴⁶

GSY m. 36/7’de, “Kanunun 965 inci maddesinin üçüncü fıkra hükmü ile 967 nci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla gemi siciline kayıtlı bir geminin silinmesi hâlinde ipotek, silinme anında sona erer.” düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, TTK m. 965/3 ve TTK m. 967 saklı kalmak şartıyla, sicile kayıtlı bir geminin sicil kaydının silinmesi halinde, ipotek, geminin sicilden silinme anında sona erer.⁴⁷ Ancak hemen belirtilmelidir ki, GSY m. 36/7’de, TTK m. 965/3 ve TTK m. 967’nin saklı tutulmasının gerekçesi anlaşılammamaktadır. Zira TTK m. 965/3’te, Türk bayrağı çekme hakkının kaybedilmesi nedeniyle geminin sicil kaydının talep üzerine silinmesi; TTK m. 967’de ise, sicil kaydında yirmi yıldan beri hiçbir kayıt işlemi yapılmayan geminin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’ndan⁴⁸ alınan bilgiye göre artık var olmadığına veya denizcilikte kullanılmayacak hale geldiğine kanaat getirilen gemilerin sicil kayıtlarının re’sen silinmesi düzenlenmiştir.⁴⁹ TTK m. 965/3’e göre, geminin Türk bayrağı

⁴⁶ GSY m. 36/7’de, istisnai hükümler saklı kalmak kaydıyla gemi siciline kayıtlı bir geminin sicil kaydının silinmesi halinde, gemi ipoteğinin, geminin sicil kaydının silinmesi anında sona ereceği düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, hükümde, terminolojik olarak gemi ipoteğinin silinmesinden değil sona ermesinden söz edilmiştir. Öncelikle belirtilmelidir ki, geminin sicil kaydı silindiği takdirde, gemi üzerindeki ipotek kaydı da silinmiş olur. Bu nedenle, gemi ipoteğinin silinmesi yerine sona ermesi ifadesi tercih edilmiş olabilir. Ayrıca anlam karmaşası olmaması saikiyle gemi ipoteğinin silinmesinden söz edilmemiş olabilir. Zira hükümde, geminin sicil kaydının silinmesinden de bahsedilmektedir. Öte yandan dn. 35’te de belirttiğimiz üzere, gemi ipoteğinin sona ermesi ve silinmesi kavramları birbirleriyle yakın ilişki içerisinde. Çalışmanın bu bölümünde de “Gemi İpoteğinin Silinmesi” konusu ele alındığından bu başlıkta, sistematik ve terminolojik açıdan uyumu sağlamak adına “Geminin Sicil Kaydının Silinmesi Nedeniyle Gemi İpoteğinin Sona Ermesi” başlığı yerine “Geminin Sicil Kaydının Silinmesi Nedeniyle Gemi İpoteğinin Silinmesi” başlığı tercih edilmiştir.

⁴⁷ Geminin sicil kaydının silinmesi nedeniyle gemi ipoteğinin sona ermesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 221-222; Sözer, 190-191; ayrıca bkz. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 108 vd.

⁴⁸ TTK m. 967’de, “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığında alınan bilgidен” söz edilmiştir. Ancak 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (RG 09.07.2018/30473) m. 31/1-a uyarınca, 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin (RG 01.11.2011/28102 (Mükerrer)) adı, “Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” olarak değiştirilmiştir. Dolayısıyla TTK m. 967’de geçen “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı” ifadesi, “Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı” olarak anlaşılmalıdır.

⁴⁹ TTK m. 965/3 ile TTK m. 967 hakkında detaylı bilgi için bkz. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 123 vd. Belirtilmelidir ki, Türk Ticaret Kanunu’nda yer alan gemi sicili hakkındaki hükümler, kural olarak Milli Gemi Sicili’ne ilişkindir. Bu doğrultuda, gemilerin sicil kayıtlarının silinmesine ilişkin TTK m. 965-967 de kural olarak Milli Gemi Sicili’ne kayıtlı gemiler bakımından uygulama alanı bulacaktır. TUGS’ne ilişkin mevzuatta (TUGSK ile TUGSY) ise,

çekme hakkını kaybetmesi nedeniyle sicil kaydının talep üzeri silinebilmesi için ipotekli alacaklılar ile mevcut olmaları ihtimalinde ipotek üzerinde hak sahibi olan üçüncü kişilerin silinme işlemine onay vermeleri gerekir. İpotekli alacaklılar ve mevcut olmaları ihtimalinde ipotek üzerinde hak sahibi olan kişiler silinmeye onay vermezlerse, gemi sicilden silinemez; yalnızca geminin Türk bayrağı çekme hakkını kaybetmiş olduğu sicile tescil edilir. Gerekli onaylar alınarak geminin sicil kaydının silindiği ihtimalde ise, ipotek ve ipotek üzerindeki hak sahipliği de geminin sicil kaydının silinmesi anında sona erer. Dolayısıyla bu çerçevede, GSY m. 36/7'de, TTK m. 965/3'ün saklı tutulmasının gerekçesi anlaşılammamaktadır. Zira GSY m. 36/7'de, sicile kayıtlı bir geminin sicil kaydının silinmesi hâlinde, ipoteğin, geminin sicil kaydının silinmesi anında sona ereceği ifade edilmiştir. GSY m. 36/7'de, TTK m. 965/3 saklı tutulduğuna göre, ipoteğin geminin sicilden silinmesinden önce sona ermesi gibi bir durum söz konusu olmalı idi. Buna karşılık, TTK m. 965/3 kapsamında geminin sicil kaydının silinmesi halinde de ipotek veya ipotek üzerindeki hak sahipliği geminin sicil kaydının silinmesi ile sona ermektedir. Öte yandan malik ile ipotekli alacaklılar ve ipotek üzerindeki hak sahibi olan kişiler, silinme işlemine onay vermeden önce veya onay verdikleri esnada, bu haklarından feragat ederlerse, ipotek ve ipotek üzerindeki haklar gemi sicilden silinmeden önce sona ermiş olur. Ancak GSY m. 36/7'de bu ihtimal saklı tutulmamıştır.

Benzer şekilde, GSY m. 36/7'de, TTK m. 965/3'ün dışında TTK m. 967 de saklı tutulmuştur. TTK m. 967'de, sicil kaydında yirmi yıldan beri hiçbir kayıt işlemi yapılmayan geminin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'ndan alınan bilgiye göre artık var olmadığına veya denizcilikte kullanılmayacak hale geldiğine kanaat getirilmesi halinde, geminin sicil kaydında ipotek veya intifa hakkı tescili mevcut olmadığı takdirde, gemi sicil müdürlüğü memurunun teklifi üzerine mahkemenin,⁵⁰ TTK m. 966'da yazılı usule gerek olmaksızın, geminin sicil

---

TUGSY m. 7/2'deki düzenleme dışında TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatların sicil kaydının silinmesine ilişkin düzenlemeler bulunmamaktadır. Bununla birlikte, TUGSY m. 14'te, TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatların sicil kayıtlarının silinmesi bakımından Türk Ticaret Kanunu'nun TUGSK'na aykırı olmayan hükümlerinin uygulama alanı bulacağı ifade edilmiştir. Bu nedenle, TTK m. 965-967, TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatlar bakımından da uygulama alanı bulacaktır. TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatların sicil kayıtlarının silinmesi hakkında bilgi için bkz. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 248 vd.

⁵⁰ Belirtilen mahkeme, gemi sicil müdürlüğünün gözetiminde görev yaptığı mahkemedir. Bu mahkeme, "Gemi sicilleri, liman başkanlığı nezdinde çalışan sicil müdürlükleri tarafından, o yerde deniz ticareti işlerine bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesinin, bulunmadığı takdirde asliye ticaret mahkemesinin, o da yoksa ticaret davalarına bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesinin gözetimi altında tutulur." denilmek suretiyle TTK m. 954/2 c. 1'de düzenlenmiştir. Buna göre, geminin sicil kaydının silinmesine karar verecek mahkeme, sicil

kaydının silinmesine karar vereceği düzenlenmiştir. Eğer gemi üzerinde, ipotek veya intifa hakkı tescil edilmiş olursa, geminin sicil kaydı, TTK m. 966'da yazılı usul uygulanarak yine mahkeme kararı ile silinecektir. Buna göre, geminin sicil kaydında ipotek veya intifa hakkı tescili bulunmadığı takdirde, geminin sicil kaydı silindiği esnada, sona erecek ipotek veya intifa hakkı mevcut olmadığından GSY m. 36/7 bakımından özellik arz eden bir durum yoktur. Gemi üzerinde ipotek veya intifa hakkı mevcut ise, TTK m. 966'da yazılı usul uygulanarak gemi üzerinde hak sahibi olan kimselerin silinme işlemine onay vermeleri şartı aranır. Bu kişiler, silinme işlemine onay verdikleri takdirde, yukarıda TTK m. 965/3 kapsamındaki açıklamalarımızda olduğu gibi geminin sicil kaydının silinmesiyle birlikte ipotek ve intifa hakkı sona erer. Bu bakımdan GSY m. 36/7'de öngörülen esastan farklı bir durum mevcut değildir.

Öte yandan TTK m. 967'de, yalnızca ipotek ve intifa hakkından söz edilse de (düşük bir ihtimal olmakla birlikte) gemi sicilinde ipotek üzerinde bir hak kaydı ya da kayıtları da yer alabilir. Yine bu halde de ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin de silinme işlemine onay vermeleri gerekir.⁵¹ Bu halde de silinme işlemine onay verildiği takdirde, ipotek üzerindeki hak kayıt ya da kayıtları da geminin sicil kaydının silinmesi ile sona erer. Görüldüğü üzere, TTK m. 967 kapsamında geminin sicil kaydının silinmesinde, TTK m. 965/3'te olduğu gibi GSY m. 36/7'de öngörülen esastan farklı bir hukuki durum söz konusu değildir. Bu durum, GSY m. 36/7'de, TTK m. 965/3 ile TTK m. 967'nin saklı tutulmasının isabetli olmadığı sonucuna ulaşılmasını gerekli kılmaktadır. Zira TTK m. 965/3 ile TTK m. 967 kapsamında geminin sicil kaydının silinmesi halinde, gemi ipotegi, geminin sicil kaydının silinmesinden önce sona ermemekte; bir diğer anlatımla, GSY m. 36/7'de ifade edildiği gibi ipotek, geminin sicil kaydının silinmesi ile sona ermektedir.

I. Alacağın Fona Girmesi Nedeniyle Gemi İpoteginin Silinmesi

GSY m. 36/8'de, "Gemi ipoteginin, Kanunun 1345 inci maddesinin birinci fıkrası gereğince sona erdiğinin alacağın fona girdiğine dair mahkeme kararı ile ispat edilmesi hâlinde ipotek silinir." düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre,

---

müdürlüğünün bulunduğu yerde deniz ticareti işlerine bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesi, bulunmadığı takdirde asliye ticaret kemesi, asliye ticaret mahkemesinin de bulunmaması durumunda ticaret davalarına bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesidir. Ancak TTK m. 954/2 c. 2'de "*Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok mahkeme varsa, gemi sicilinin tutulmasını gözetecek mahkemeyi Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun belirleyeceği*" ifade edilmiştir.

⁵¹ Bu konudaki açıklamalar için bkz. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 152-154.

gemi ipoteğinin TTK m. 1345/1 uyarınca sona erdiği hususunun ipoteğin dayanağı olan alacağın fona girdiğine ilişkin mahkeme kararı ile ortaya konması halinde, gemi üzerindeki ipotek silinir. GSY m. 36/8'de atf yapılan TTK m. 1345/1'de ise,

“Bir alacağın, 1976 veya 1992 tarihli sözleşmeler uyarınca kurulan fonlara gireceği, fonun kurulduğu mahkeme tarafından kabul edildiği anda, o alacağa ilişkin bütün aynı ve şahsî teminatlar sona erer. Bu aynı ve şahsî teminatların, o alacağa sağladığı öncelikler, fon paylaşımında dikkate alınmaz.”

düzenlemesine yer verilmiştir. Öncelikle belirtilmelidir ki, 1976 tarihli sözleşme ifadesiyle 19.11.1976 tarihli Deniz Alacaklarına Karşı Mesuliyetin Sınırlanması Hakkında 1976 Tarihli Milletlerarası Sözleşme (Convention on Limitation of Liability for Maritime Claims, 1976);⁵² 1992 tarihli sözleşme ifadesiyle ise, 27.11.1992 tarihli Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Hukuki Sorumluluğu ile İlgili Milletlerarası Sözleşme⁵³ kastedilmiştir. Ayrıca 1992 tarihli Petrol Kirliliği'nden Doğan Zararın Hukuki Sorumluluğu ile İlgili Milletlerarası Sözleşme'yi tamamlamak üzere, 27.11.1992 tarihli Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Milletlerarası Fonun Kurulması ile İlgili Milletlerarası Sözleşme⁵⁴ hazırlanmış olup bu Sözleşme de yürürlüktedir.

⁵² Bu sözleşmede, 02.05.1996 tarihinde imzalanan Deniz Alacaklarına Karşı Mesuliyetin Sınırlandırılması Hakkında 1976 Tarihli Milletlerarası Sözleşmeyi Tadil Eden Protokol (Protocol of 1996 to amend the Convention on Limitation of Liability for Maritime Claims, 1976) ile bazı değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca “Sınırların değiştirilmesi” kenar başlıklı 1996 Protokol'ünün 8. maddesine uygun şekilde 19.04.2012 tarihinde 1976 tarihli Sözleşme'nin sorumluluk sınırlarında değişikliğe gidilmiş; bu değişiklikler, 08.06.2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 1976 tarihli Sözleşme'nin sorumluluk sınırlarına ilişkin 2012 yılında yapılan değişiklikler hakkında detaylı bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 31-32; 265-266 ve 278 vd.; Nil Kula Değirmenci, *Türk Hukukunda Deniz Alacaklarına Karşı Sorumluluğu Sınırlama Fonu* (B. 1, On İki Levha Yayıncılık 2015), 99 vd.

⁵³ RG 24.07.2001/24472. Hemen belirtilmelidir ki, 1992 tarihli Sözleşme ifadesiyle esasen 29.11.1969 tarihli Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Hukuki Sorumluluğu ile İlgili Milletlerarası Sözleşme'nin (International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage – CLC 1969) 1992 tarihli Protokol ile değişik hali kastedilmektedir. Petrol kirliliğine ilişkin 1969 tarihli sözleşme ve bu sözleşmede 1976 ile 1992 tarihli protokoller ile yapılan değişiklikler hakkında detaylı bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 36-37; Gülfer Kuyucu Meriç, *Donatının Petrol Kirliliğinden Doğan Sorumluluğu ve Sınırlandırılması* (B. 1, Filiz Kitabevi 2017), 107 vd.

⁵⁴ RG 18.07.2001/24466. Adı geçen sözleşme ile 18.12.1971 tarihli Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Tazmini için Bir Uluslararası Fonun Kurulması Hakkında Milletlerarası Sözleşme (International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage)'nin 1992 tarihli Protokol ile değişik hali kastedilmektedir. Ayrıca 1971 tarihli sözleşmede değiştiren 1976 ve 2003 tarihli protokoller de bulunmaktadır. Petrol

1976 tarihli Sözleşme ile 1992 tarihli Sözleşme’de belirli deniz alacaklarına karşı sınırlı sorumluluk öngörülmüştür. Bu kapsamda yer alan alacaklar bakımından borçlu, bir akit devlet ülkesindeki mahkemeye başvurmak suretiyle bu borçlar bakımından fon tesis edilmesini talep edebilir. Bu talebe istinaden mahkeme, fon kurulmasına karar vereceği gibi fon kapsamında yer alan alacaklar ile sorumluluk sınırını hesaplar. Fon tesis edildiği takdirde, alacaklılar tesis edilen fon kapsamında yer alan alacakları için yalnızca fona başvurabilir. Bu doğrultuda, bir alacağın fonun kapsamına girdiğine ilişkin mahkeme tarafından karar verildiği takdirde, alacaklı, alacağını tahsil için fona başvurmak dışındaki hukuki imkânlardan yararlanamaz. Nitekim TTK m. 1345/1’de, bir alacağın 1976 veya 1992 tarihli sözleşmeler kapsamında kurulan fona girdiğinin, fonun kurulduğu mahkeme tarafından kabul edildiği anda, o alacağa ilişkin bütün aynı ve şahsi teminatların sona ereceği; bu aynı ve şahsi teminatların, o alacağa sağladığı önceliklerin de fonun paylaşılmasında dikkate alınmayacağı ifade edilmiştir. GSY m. 36/8’de de TTK m. 1345/1’e atfı yapılarak gemi ipoteğinin dayanağı olan alacağın 1976 veya 1992 tarihli sözleşmeler kapsamında kurulan fona girdiğine ilişkin mahkeme kararının sicil müdürlüğüne sunulması halinde, gemi üzerindeki ipoteğin silineceği düzenlenmiştir. Burada önemle belirtilmelidir ki, TTK m. 1345/1 c. 1’de belirtildiği üzere, gemi ipoteği, alacağın 1976 veya 1992 tarihli sözleşmeler kapsamında kurulan fona girdiğinin, fonun kurulduğu mahkeme tarafından kabul edildiği anda sona ermektedir. Dolayısıyla gemi üzerindeki ipotek sona erse de ipotek kaydı silinene kadar sicilde gemi ipoteğine ilişkin olarak yolsuz bir tescil söz konusu olur. Bu nedenle, sona eren ipoteğin sicilden silinmesi önem arz eder. Bu doğrultuda, GSY m. 36/8’de, gemi ipoteğinin TTK m. 1345/1 uyarınca sona erdiğinin, ipoteğe dayanak oluşturan alacağın fona girdiğine ilişkin mahkeme kararı ile ispat edilmesi halinde ipoteğin silineceği ifade edilmiştir. Buna göre, silinme talep dilekçesi ekinde gemi ipoteğine dayanak oluşturan alacağın 1976 veya 1992 tarihli sözleşmeler kapsamında tesis edilen fona girdiğine ilişkin mahkeme kararı sunulduğu takdirde, sicil müdürlüğü gemi ipoteğini silecektir.

---

kirliliğinden doğan zararın tazminine ilişkin uluslararası fonun kurulması hakkındaki 1971 tarihli sözleşme ve bu sözleşmede 1976, 1992 ve 2003 tarihli protokoller ile yapılan değişiklikler hakkında bilgi için bkz. Yazıcıoğlu, 37-38; İsmail Demir, ‘1992 Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması İle İlgili Uluslararası Sözleşme’de 2003 Tarihli Protokol İle Kabul Edilen Değişiklikler’ (2012) 3 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 215 vd.

SONUÇ

Gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36'nın, TTK m. 1044 vd. hükümleriyle birlikte değerlendirilmesi neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

“Gemi ipoteğinin silinmesi” kenar başlıklı GSY m. 36, gemi ipoteğinin silinmesine ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler, TTK m. 1044 ve devamında düzenlenen gemi ipoteğinin sona ermesine ilişkin hükümler bakımından tamamlayıcı hüküm niteliğindedir. Bu nedenle, Gemi Sicil Yönetmeliği m. 36, TTK m. 1044-1053 hükümleriyle birlikte uygulama alanı bulur.

GSY m. 36, sicile kayıtlı gemiler üzerinde kurulan ipotekler hakkında uygulanır. GSY m. 36'nın uygulanması bakımından “sicile kayıtlı gemi” kavramının kapsamında, MGS'ne kayıtlı gemiler TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatlar yer alır. Buna göre, MGS'ne kayıtlı gemilerle TUGS'ne kayıtlı gemi ve yatlar üzerindeki ipoteğin silinmesi hakkında TTK m. 1044-1053 ile GSY m. 36 hükmü birlikte uygulanacaktır. Ayrıca TTK m. 1058 ile TTK m. 994'ten yola çıkılarak GSY m. 36'nın, Yapı Halindeki Gemilere Özgü Sicil'e kayıtlı gemiler (yapılar) üzerindeki ipoteklerin silinmesi bakımından da uygulama alanı bulacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Öte yandan GSY m. 36, Bağlama Kütüğü'ne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçları ile TTK m. 941/2 uyarınca tutulan Özel Sicil'e kayıtlı gemiler hakkında uygulanmaz.

“Gemi ipoteğinin silinmesi” kenar başlıklı GSY m. 36'da, fıkralar halinde gemi ipoteğinin silinmesini gerektiren haller ve bu haller gerçekleştiği takdirde, gemi sicilinde yapılacak işlemler detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. GSY m. 36'da yer alan gemi ipoteğinin silinmesini gerektiren haller incelendiğinde, bu hallerin aslında gemi ipoteğini sona erdiren haller olduğu tespit edilmektedir. GSY m. 36'da, fıkralar halinde dokuz ayrı silinme hali öngörülmüştür. Buna göre, bu hallerden biri meydana geldiği takdirde, gemi ipoteği sona erdiğinden gemi ipoteğinin gemi sicilinden silinmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

GSY m. 36'da düzenlenen ilk silinme hali, yetkili adli veya idari mercilerin kararı ile gemi ipoteğinin silinmesi halidir. GSY m. 36/1'e göre, gemi üzerindeki ipoteğin kalktığına ilişkin yetkili adli veya idari merci kararının ilgili gemi sicil müdürlüğüne ulaşmasını takiben kararda belirtilen ipotek kaydı sicilden silinir. Silinme işlemine ilişkin belgeler de geminin dosyasında muhafaza edilir.

GSY m. 36'da düzenlenen ikinci silinme hali, tarafların anlaşması ile gemi ipoteginin silinmesi halidir. GSY m. 36/2'ye göre, ipotekli alacaklı ile gemi malikinin, ipotegın kaldırılması hususunda TTK m. 1015/2 ile GSY m. 33'te belirtilen şekil şartına uygun bir şekilde anlaşmaları üzerine, mevcut olması ihtimalinde ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması kaydıyla ipotek ve varsa rehinli tahvil ile senetteki şerh silinir.

GSY m. 36'da düzenlenen üçüncü silinme hali, ipotekli alacaklının feragati nedeniyle ipotegın silinmesi halidir. GSY m. 36/3'e göre, ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla ipotekli alacaklının imzası noter tarafından tasdik edilen feragat beyanı ile ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli tahvil veya senet üzerindeki şerh silinir. Ayrıca feragat (vazgeçme) beyanının gemi sicil müdürlüğünde de yapılması mümkündür.

GSY m. 36'da düzenlenen dördüncü silinme hali, ipotekli geminin mülkiyeti ile alacağın aynı kişide birleşmesi nedeniyle ipotegın silinmesi halidir. GSY m. 36/4'e göre, ipotekli geminin mülkiyeti, hukuki işlem yoluyla alacaklıya geçerse alacaklı, gemi siciline malik olarak tescil edilir ve gemi üzerindeki ipotek silinir. Benzer şekilde, malik, gemisi üzerinde ipotekle teminat altına alınan alacağı devralırsa, TTK m. 1045/2 saklı kalmak kaydıyla TTK m. 1038/3 uyarınca tescil yapılırken ipotek silinir.

GSY m. 36'da düzenlenen beşinci silinme hali, borcun dış üstlenilmesi nedeniyle gemi ipoteginin silinmesi halidir. GSY m. 36/5'e göre, borçlu olmayan malik, gemisi üzerinde kurulan ipotegın dayanağı olan borcun üçüncü bir kişi tarafından üstlenilmesine TBK m. 198/2 uyarınca yazılı onay vermezse, konusu borcun dış üstlenilmesi olan sözleşme akdedildiği anda gemi ipotegi düşer; bir diğer anlatımla, sona erer. Borcun dış üstlenilmesine ilişkin sözleşmenin ispat edilmesi şartıyla, malikin veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden gemi ipotegi sicilden silinir. Ayrıca gemi sicil müdürlüğünün talep etmesi halinde, ipotekli alacaklı konusu borcun dış üstlenilmesi olan sözleşme hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.

GSY m. 36'da düzenlenen altıncı silinme hali, belirli bir süre için kurulmuş gemi ipoteginin sürenin dolması nedeniyle sicilden silinmesi halidir. GSY m. 36/6-a'ya göre, gemi siciline kayıtlı ipotek belirli bir süreyle sınırlı olarak kurulmuş ve bu sürenin dolması nedeniyle TTK m. 1051/1 uyarınca ipotek düşmüşse, ipotekli alacaklının ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla, malikin veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli senet veya tahvil üzerindeki şerh silinir.

GSY m. 36'da düzenlenen yedinci silinme hali, bozucu şarta bağlı olarak kurulmuş gemi ipoteğinin koşulun gerçekleşmesi nedeniyle silinmesi halidir. GSY m. 36/6-b'ye göre, gemi siciline kayıtlı ipotek bozucu koşula bağlı olarak kurulmuş ve bu koşulun gerçekleşmesi üzerine TBK m. 173/2 uyarınca ipotek düşmüşse, ipotekli alacaklının ve ipotek üzerinde hak sahibi olan kişilerin onayının alınması şartıyla, malikin veya diğer bir ilgilinin talebine istinaden ipotek ve mevcut olması ihtimalinde rehinli senet veya tahvil üzerindeki şerh silinir.

GSY m. 36'da düzenlenen sekizinci silinme hali, geminin sicil kaydının silinmesi nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi halidir. GSY m. 36/7'ye göre, TTK m. 965/3 ile TTK m. 967 saklı kalmak şartıyla sicile kayıtlı bir geminin sicil kaydının silinmesi halinde ipotek, geminin sicilden silinme anında sona erer.

GSY m. 36'da düzenlenen dokuzuncu ve aynı zamanda dokuzuncu silinme hali, ipoteğin dayanağı olan alacağın fona girmesi nedeniyle gemi ipoteğinin silinmesi halidir. GSY m. 36/8'e göre, gemi ipoteğinin TTK m. 1345/1 uyarınca sona erdiğinin alacağın fona girdiğine ilişkin mahkeme kararı ile ispat edilmesi halinde ipotek silinir.

Gemi Sicil Yönetmeliği'nin gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen 36. maddesi bütüncül bir bakış ağısıyla değerlendirildiğinde, GSY m. 36'da hüküm altına alınan bazı silinme hallerinin esas itibariyle TTK m. 1044 vd. hükümlerinde düzenlenen gemi ipoteğini sona erdiren haller ile benzerlik gösterdiği; bu açıdan GSY m. 36'da, TTK m. 1044 vd. hükümlerine belirli ölçüde bağlı kalındığı tespit edilmektedir. Bununla birlikte, GSY m. 36'da gemi ipoteğinin silinmesine ilişkin olarak TTK m. 1044 vd. hükümlerinde bulunmayan düzenlemeler ile silinme hallerine yer verildiğini de söylemek mümkündür. Ayrıca GSY m. 36'da, TTK m. 1044 vd. hükümlerindeki gibi maddi hukuka ilişkin düzenlemelere yer verilmişse de, TTK m. 1044 vd. hükümlerinden farklı olarak gemi sicilinde yapılacak usuli işlemlere ilişkin düzenlemeler de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Atamer K, *Gemi ve Uçak İpoteğinin Hukuksal Temelleri* (B. 1, On İki Levha Yayıncılık 2012)

Aydın M, *Gemilerin Kaydedilmesi ve Kayıtlarının Silinmesi* (B. 1, Filiz Kitabevi 2022) (*Kaydedilme ve Silinme*)

- ‘Gemi Sicil Yönetmeliği’nin Gemi İpoteğinin Kurulmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi’, (2024) 82 (2) İstanbul Hukuk Mecmuası 479 (İpotek)
- Demir İ, ‘1992 Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması İle İlgili Uluslararası Sözleşme’de 2003 Tarihli Protokol İle Kabul Edilen Değişiklikler’, (2012) 3 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 213
- *Deniz Ticareti Hukuku – Ders Kitabı* (B.2, Yetkin Yayınları 2023) (*Deniz Ticareti Hukuku*)
- Erbaş Açıklık A, *Gemi İpoteği ve Sigorta* (B. 1, Filiz Kitabevi 2025)
- Kara H, *Deniz Ticareti Hukuku* (B. 3, Filiz Kitabevi 2025)
- Kula Değirmenci N, *Türk Hukukunda Deniz Alacaklarına Karşı Sorumluluğu Sınırlama Fonu* (B. 1, On İki Levha Yayıncılık 2015)
- Kuyucu Meriç G, *Donatanın Petrol Kirliliğinden Doğan Sorumluluğu ve Sınırlandırılması* (B. 1, Filiz Kitabevi 2017)
- Oğuzman M K ve Öz M T, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler Cilt II* (B. 16, Vedat Kitapçılık 2021)
- Sözer B, *Deniz Ticareti Hukuku – Cilt I (Giriş – Gemi - Donatan ve Navlun Sözleşmeleri)* (B. 6, Vedat Kitapçılık 2022)
- Topsoy F, *Deniz Ticareti Hukuku I – (Giriş, Gemi, Donatan, Deniz Ticareti Sözleşmeleri)* (B. 1, Legal Yayıncılık 2020)
- Von Tuhr A ve Escher A, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts – Band II (mit Supplement)* (B. 3, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984).
- Yavşan Y, *Gemi Mülkiyetinin Hukuki İşlem Dışı Yollarla Kazanılması* (B. 1, Filiz Kitabevi 2022)
- Yazıcıoğlu E, *Deniz Ticareti Hukuku (Kender – Çetingil)* (B. 17, Filiz Kitabevi 2022)

-Çeviri / Translation-

AN EVALUATION OF ARTICLE 36 OF THE SHIP REGISTRY REGULATION GOVERNING THE DELETION OF SHIP MORTGAGES*

*GEMİ SİCİL YÖNETMELİĞİ'NİN GEMİ İPOTEĞİNİN SİLİNMESİNİ
DÜZENLEYEN 36. MADDE HÜKMÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Res. Asst. Dr. Murat AYDIN**

ABSTRACT

The subject matter of this study is Article 36 of the Ship Registry Regulation (SRR), which governs the deletion of ship mortgages. Within this framework, the scope of application of SRR Article 36 has first been determined. Subsequently, the study focuses on the circumstances requiring the deletion of a ship mortgage from the registry, as regulated in separate paragraphs under SRR Article 36, and establishes that these circumstances in fact constitute the grounds for the termination of the ship mortgage itself. In addition, since SRR Article 36 also sets forth the procedural rules and substantive principles concerning the deletion from the ship registry of a ship mortgage that has been terminated, these aspects are likewise examined in the study. On the other hand, apart from SRR Article 36, the provisions of Articles 1044 et seq. of the Turkish Commercial Code (TCC) No. 6102 also contain regulations regarding the circumstances

* Research Article, Submission Date: 30.10.2025 / Acceptance Date: 2.12.2025.

The DOI Number: 10.64199/dehukamder.1813277.

Declarations

Copyright: All rights to publish, print, reproduce, and distribute this article belong to DEHUKAMDER (Ankara University National Research Center for Maritime Law Journal of Maritime Law). The authors are responsible for the scientific, ethical, and legal content of the article.

Ethics Statement: The author(s) declare that this work/article has been prepared in accordance with ethical rules.

Conflict of Interest Statement: The author(s) declare that there is no conflict of interest in the preparation of this work.

Statement of Support and Acknowledgements: None.

** Res. Asst. Dr., İstanbul University Law Faculty, Department of Maritime Law (murataydin93@istanbul.edu.tr) (ORCID: 0000-0002-1883-5968).

leading to the termination of a ship mortgage. However, it must be noted that, pursuant to TCC Article 994, SRR Article 36 which regulates the circumstances requiring the deletion of a ship mortgage has the character of a supplementary provision vis-à-vis the provisions of TCC Articles 1044–1053, which are contained in the section entitled “Termination of Ship Mortgage”. Accordingly, in the present study, while analyzing SRR Article 36 regulating the deletion of ship mortgages, the relevant provisions set forth under TCC Articles 1044–1053 have also been discussed to the extent necessary.

Keywords: •Ship Mortgage •Ship Registry Regulation •Deletion of Ship Mortgage •Circumstances Requiring the Deletion of a Ship Mortgage •Circumstances Leading to the Termination of a Ship Mortgage

ÖZ

Çalışmanın konusunu, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen Gemi Sicil Yönetmeliği (GSY) madde (m.) 36 hükmü oluşturmaktadır. Bu kapsamda, ilk olarak GSY m. 36’nın uygulama alanı tespit edilmiştir. Ardından GSY m. 36’da fıkralar halinde düzenlenen gemi ipoteğinin sicilden silinmesini gerektiren haller üzerinde durulmuş; bu hallerin aslında gemi ipoteğini sona erdiren haller olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca GSY m. 36’da, sona eren gemi ipoteğinin gemi sicilinden silinmesine ilişkin usul ve esaslar da düzenlenmiş olduğundan bu hususlar da çalışmada incelemeye konu edilmiştir. Öte yandan GSY m. 36 dışında, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 1044 ve devamı (vd.) hükümlerinde de gemi ipoteğini sona erdiren haller hakkında düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak ifade edilmelidir ki, TTK m. 994 uyarınca, gemi ipoteğinin silinmesini gerektiren halleri düzenleyen GSY m. 36, “Gemi ipoteğinin sona ermesi” başlıklı bölümde yer alan TTK m. 1044-1053 hükümleri açısından tamamlayıcı hüküm niteliğindedir. Bu nedenle, çalışmada, gemi ipoteğinin silinmesini düzenleyen GSY m. 36 incelenirken gerektiği ölçüde TTK m. 1044-1053 hükümlerinde yer alan düzenlemeler üzerinde de durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: •Gemi İpoteği •Gemi Sicil Yönetmeliği •Gemi İpoteğinin Silinmesi •Gemi İpoteğinin Silinmesini Gerektiren Haller •Gemi İpoteğini Sona Erdiren Haller

INTRODUCTION

Pursuant to Articles 953¹ and 994² of the Turkish Commercial Code No. 6102,³ as well as Article 478(1)(d) of Presidential Decree No. 1 on the Presidential

¹ In Article 953 of the TCC, titled “Regulation,”: “*The manner in which the ship certificate and flag certificate are to be issued, how the ship’s name is to be written on the ship, and the manner of application of the provisions of this Section shall be determined by a regulation issued by the President.*”

² Article 994 of the TCC, titled “Regulations,” states: “*Supplementary provisions regarding the establishment and maintenance of the ship registry, the qualifications required of its director and officers, how legal relationships shall be documented and registered, and the correction, modification, and deletion of records shall be determined by regulations issued by the President.*”

³ OG 14.02.2022/27846.

Organization, the Ship Registry Regulation (SRR) was enacted by Decision No. 7283.⁴ In addition, by Decision No. 7283, the Ship Registry Regulations⁵ and Regulations on Ship Flag Certificates⁶ has been repealed.⁷ Therefore, the relevant provisions of the Ship Registry Regulation shall apply to matters regulated in the repealed Ship Registry Regulation and the Regulation on Ship Flag Certificates.⁸

The study aims to evaluate Article 36 of the SRR, which regulates the cancellation of ship mortgages. In this context, the study will first determine the scope of application of SRR Article 36. Subsequently, it will address the cases of cancellation of ship mortgages regulated in SRR Article 36, titled “Cancellation of Ship Mortgages,” and the procedural regulations concerning the actions and transactions to be carried out in the ship registry in the event that these cases occur. Furthermore, limited to the cases of cancellation in Article 36 of the SRR, the study will also focus on the regulations regarding the termination of ship mortgages contained in the provisions of Article 1044 et seq. of the TCC.

I. SCOPE OF APPLICATION OF ARTICLE 36 OF THE SHIP REGISTRY REGULATION GOVERNING THE CANCELLATION OF SHIP MORTGAGES

1. Evaluation From the Perspective of Ships Registered in the National Ship Registry and Ships and Yachts Registered in the Turkish International Ship Registry

Article 33/1(3) of the SRR states: “Contractual pledges of vessels registered in the registry shall only be secured by way of a ship mortgage.” Furthermore, TCC art. 1014/1(3) also stipulates that “Contractual pledges of vessels registered in

---

⁴ Decision No. 7283 was published in the Official Gazette dated 12.05.2023 and numbered 32188. The SRR entered into force on the date of its publication, 12.05.2023. Indeed, SRR Article 63 states, “*This Regulation shall enter into force on the date of its publication.*”

⁵ OG 04.02.1957/9526.

⁶ OG 17.04.1957/9588.

⁷ Decision No. 7283 states: “*It has been decided, pursuant to Articles 953 and 994 of the Turkish Commercial Code No. 6102 and subparagraph (d) of the first paragraph of Article 478 of Presidential Decree No. 1 on the Presidential Organization, to repeal the Regulation on the Ship Registry enacted by the Council of Ministers’ Decision No. 4/8520 dated 31/12/1956 and the Regulation on Ship Flag Certificates enacted by the Council of Ministers’ Decision No. 4/8807 dated 13/03/1957, and to put into force the attached Ship Registry Regulation.*”

⁸ Murat Aydın, ‘Gemi Sicil Yönetmeliği’nin Gemi İpotekinin Kurulmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi’ (2024) 82 (2) İstanbul Hukuk Mecmuası 482 (‘İpotek’).

the registry shall only be secured by way of a ship mortgage.” These provisions indicate that contractual liens on vessels registered in the registry can only be secured by ship mortgages and that the provisions on ship mortgages in the Ship Registry Regulation apply only to vessels registered in the registry. On the other hand, looking at the wording of art. 36 of the Ship Registry Regulation, it is determined that this provision will apply to mortgages established on “registered ships.” Indeed, SRR art. 36 refers to the ship registry office, the removal of the ship mortgage from the registry, and the procedures to be carried out at the ship registry office. Therefore, it can be said that SRR art. 36, which regulates the removal of the ship mortgage, applies to “ships registered in the registry”.⁹

The applicability of TCC art. 36 depends on the existence of a vehicle that qualifies as a “vessel,” the registration of this vehicle in the registry, and the establishment of a mortgage on this vehicle. TCC art. 4, which regulates the definitions and abbreviations used in the Regulation, does not define the concept of “vessel” as used in the Ship Registry Regulation. However, in our opinion, the definition of “vessel” in TCC art. 931/1 should be taken as the basis; it should be accepted that SRR art. 36 applies to vehicles that meet the definition of a vessel in TCC Article 931/1.¹⁰

SRR art. 4/1-e states that the concept of ship registry referred to in the Regulation means: “the official registry maintained under the responsibility of the state, which is specific to the registration of ships eligible for registration under Article 956 of Law No. 6102 and which ensures the disclosure and transparency of the material and legal status of the ship.” This provision indicates that the concept of “ship registry” used in the Ship Registry Regulation is the same as that regulated in TCC art. 954 et seq. and referred to as the “National Ship Registry (MGS)”.¹¹ It is determined that the ship registry is intended to be expressed.¹² Therefore, for the purposes of applying SRR art. 36, ships registered with the MGS fall within the scope of the concept of “registered ship.”

---

⁹ Aydın, ‘İpotek’, 483.

¹⁰ Aydın, ‘İpotek’, 483.

¹¹ The ship registry, regulated under the heading “Ship Registry” in the provisions of TCC art. 954 et seq., is governed by the Turkish International Ship Registry Law dated 16.12.1999, No. 4490, and the Law Amending Decree-Law No. 491 (OG 21.12.1999/23913 - TUGSK) art. 2/1-c and the Turkish International Ship Registry Regulation (OG 23.06.2000/24088 - TUSRR) art. 4/1-e, it is referred to as the National Ship Registry.

¹² See also Aydın, ‘İpotek’, 484.

However, in our opinion, for the purposes of applying SRR art. 36, which regulates the cancellation of ship mortgages, the concept of “ship registered in the registry” does not only include ships registered with the MGS. This is because SRR art. 4 defines not only the concept of “ship registry” used to refer to the MGS, but also the Turkish International Ship Registry (TUGS), which also has the status of a “ship registry”.¹³ “Cancellation, sale, name change, mortgage registration” as outlined in TUSRR art 14,

“For TUGS registration procedures, the provisions of the TCC and the Ship Registry Regulations dated 31/12/1956 and numbered 8520, which do not conflict with Law No. 4490, shall apply to the cancellation, sale, name change, mortgage registration, and other similar procedures of ships.”

According to this provision, TUGS registration procedures for ships.¹⁴ The provisions of the TCC and the Ship Registry Regulations that are not contrary to the TUGSK apply to cancellations, sales, name changes, mortgage registrations, and other similar transactions. However, SRR art. 59/1 stipulates that “References in the legislation to the Ship Registry Regulations enacted by the Council of Ministers Decision No. 4/8520 dated 31/12/1956 shall be deemed to be references to this Regulation.” Based on this provision, it should be accepted that the reference to the Ship Registry Regulations in TUSRR art. 14 is deemed to be a reference to the Ship Registry Regulation. Accordingly, the provisions of the Ship Registry Regulation that do not conflict with the TUGSK shall also apply to ships and yachts registered with the TUGS regarding registration procedures and the cancellation, sale, name change, mortgage registration, and other similar procedures of ships and yachts.¹⁵ Therefore, it should be concluded that SRR art. 36 also applies to ship mortgages established on ships and yachts registered with the TUGS.

---

¹³ Article 4(1)(k) of the SRR provides the following rule: “For the purposes of this Regulation, TUGS refers to the Turkish International Ship Registry kept pursuant to the Turkish International Ship Registry Law No. 4490 dated 16/12/1999 and the Law on the Amendment of Decree Law No. 491.”

¹⁴ Commercial ships and yachts are registered with TUGS (TUGSK art. 2, TUSRR art. 4). In contrast, TUSRR art. 14 refers only to “ships.” This situation leads to the interpretation that TUSRR art. 14 applies only to ships registered with TUGS. However, in our opinion, TUSRR art. 14 applies to vessels and yachts registered with TUGS. Therefore, the term “vessels” in TUSRR art. 14 should be understood as “vessels and yachts.” For information, see: Murat Aydın, *Gemilerin Kaydedilmesi ve Kayıtlarının Silinmesi* (1st edn, Filiz Kitabevi 2022) 248, dn. 183 (*Kaydedilme ve Silinme*).

¹⁵ See also. Aydın, ‘İpotek’, 485.

2. Evaluation of Vessels, Sea and Inland Vessels Registered in the Ship Registry and Vessels Registered in the Special Registry

SRR art. 36, which regulates the deletion of ship mortgages, applies to ship mortgages established on vessels registered in the ship registry. Therefore, in our view, SRR art. 36 does not apply to ships and marine or inland vessels registered in the Mooring Registry,¹⁶ as the latter does not constitute¹⁷ a ‘ship registry’. Indeed, vessels registered in the Mooring Registry do not fall within the scope of the term ‘vessels registered in the registry’ for the purposes of applying SRR art. 36.¹⁸ Moreover, since the Mooring Registry does not have the legal character of a ship registry, it is not possible to establish a mortgage over ships or marine or inland watercraft registered therein. For this reason, SRR art. 36 cannot be considered applicable to vessels registered in the Mooring Registry. In fact, SRR art. 36 contains no provision or reference indicating that the rules set out therein would apply to ships or marine or inland watercraft registered in the Mooring Registry.

Since the Special Registry defined in SRR art. 4/1(h)¹⁹ does not possess the legal character of a ‘ship registry’ either, SRR art. 36 is likewise inapplicable to

---

¹⁶ Article 4/1-a of the SRR defines the Registration Log referred to in the Regulation as follows: “The electronic registration system consisting of main and auxiliary registers, and the registration file, where ships, vessels, and inland watercraft are registered, as required by Article 43 of the Decree Law No. 655 on Certain Regulations Concerning Transportation and Infrastructure dated 26/9/2011.” which records ships, sea and inland watercraft, and consists of a main and auxiliary register, as well as the registration log file.”

¹⁷ For detailed information on the legal nature of the *Mooring Registry* and the scholarly views on this matter, see Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 257 et seq.; Aydın, ‘İpotek’, 487. It should be noted that the majority of scholars are of the opinion that the Mooring Registry does not qualify as a ‘ship registry’. Moreover, the Court of Cassation has also stated in its case law that the Mooring Registry does not bear the characteristics of a ‘ship registry’. For an example, see Court of Cassation 12th Civil Chamber, 02.02.2021, E. 2020/9457, K. 2021/954 (Lexpera).

¹⁸ See also Aydın, ‘İpotek’, 487.

¹⁹ SRR art. 4/1(h) defines the Special Registry as follows: “In this Regulation, Special Registry refers to the registry kept by the registry directorates before the Ministry pursuant to the third paragraph of Article 941 of the Code for vessels that have been granted permission to fly the Turkish flag in accordance with the second paragraph of the same article.” In addition, SRR art. 51(1), titled “Special Registry,” contains further provisions regarding this registry and provides: “In the cases set out in the second paragraph of Article 941 of the Code, permission to fly the Turkish flag may be granted by the Ministry upon request for foreign-flagged vessels. Vessels that are granted permission to fly the flag are temporarily registered in the special registry within GESBİS. The person who receives the permission is obliged to prove every two years that the conditions required for the permission continue to exist. The procedures and principles regarding temporary flagging are determined by the Ministry.” Accordingly, SRR art. 51(1) corresponds to TCC art. 941(2)-(3). Under TCC art. 941(2), the Ministry of Transport

vessels registered in the Special Registry. It should be noted here that TCC art. 941/3 and SRR art. 4/1(h) and SRR art. 51/1 stipulate that ships permitted to fly the Turkish flag temporarily pursuant to TCC art. 941/2 shall be registered in a “registry” called the Special Registry. However, the use of the term “registry” in these provisions is not correct from a legal terminology perspective. This is because the Special Registry does not constitute a “ship registry.” In practice, the Special Registry which is also referred to as the “Charterer’s Registry”, is a record system established for the purpose of monitoring and supervising vessels that are granted temporary permission to fly the Turkish flag pursuant to Article 941/2²⁰ of TCC; it is used to record information pertaining to vessels authorized to fly the Turkish flag on a temporary basis and the permissions granted to such vessels.²¹ Therefore, the use of the term “registry” in the relevant provisions for this registration system and the reference to this registration system as the “Charterer’s Registration” in practice is not accurate in terms of legal terminology.²²

3. Assessment in Respect of Vessels (Structures) Registered in the Registry for Ships Under Construction

SRR art. 36 applies to mortgages established on “vessels registered in the registry,” raising uncertainty as to whether it applies to mortgages on vessels (structures) registered in the Registry Specific to Vessels Under Construction.

---

and Infrastructure may grant (temporary) permission to fly the Turkish flag to a foreign-flagged vessel that is “not a Turkish vessel” because its owner does not meet the requirements set forth in TCC art. 940, and TCC art. 941(3) stipulates that vessels granted such temporary permission shall be recorded in the Special Registry kept by the Ministry. For detailed information on the Special Registry, see Aydın, “İpotek,” 487 et seq.

²⁰ TCC art. 941(2) provides: “If a vessel that is not a Turkish vessel has been left, with the owner’s consent, to persons entitled to fly the Turkish flag for operation under their own name for a period of at least one year, the Ministry of Transport and Infrastructure may permit the vessel to fly the Turkish flag, provided that the provisions of Turkish legislation concerning the master and officers are complied with and that there is no provision in the foreign law preventing such permission. However, the person who has obtained the permission is obliged to prove every two years that the conditions required for the permission continue to exist.”

²¹ Emine Yazıcıoğlu, *Deniz Ticareti Hukuku (Kender – Çetingil)* (17th edn, Filiz Kitabevi 2022), 65 and 319.

²² Although they are not Turkish ships (they fly foreign flags), ships that are permitted to fly the Turkish flag are registered, and to describe this registration system, which is also referred to as the “Charterer’s registry” in practice, the use of the term “registry” in TCC art. 941/3 and SRR art. 4/1(h) and SRR art. 51/ 1, is not appropriate; it would be more appropriate to use terms such as “Special Registry,” “Charterer’s Registry” or “Charterer’s List” to refer to this registration system instead of the term “registry”. See Aydın, “İpotek,” 489.

This is because the Registry Specific to Vessels Under Construction has the nature of a “registry”. However, vessels (structures) that are not yet completed are registered in this registry. Accordingly, vessels (structures) registered in the Register of Ships Under Construction do not qualify as “ships” under TCC art. 931/1 because their construction has not been completed; therefore, structures registered in this register are not considered “ships registered in the register.” Consequently, it must be concluded that SRR art. 36 does not apply to mortgages on vessels (structures) registered in the Register Specific to Ships Under Construction. Indeed, although SRR articles 47-50 contain special provisions regarding the Registry Specific to Ships Under Construction, these provisions do not contain any regulation or reference to the applicability of SRR art. 36 regarding the cancellation of mortgages established on structures. In this context, the first paragraph of SRR art. 48, titled “Encumbrance proceedings in the registry specific to ships under construction,” regulates the principles regarding the establishment of mortgages on ships under construction; while SRR art. 48/2 stipulates that “*In mortgage and other encumbrance registration procedures to be recorded on structures registered in the registry specific to ships under construction, the procedures applied in the ship registry shall apply.*” Accordingly, the same procedural steps applied in the MGS are followed for mortgage and other encumbrance registration, correction, and cancellation procedures on the registry records of ships (structures) registered in the Registry Specific to Ships Under Construction. In this respect, Article 48/2 of the SRR only intended to provide a procedural regulation. Therefore, it is not possible to interpret this provision as containing a reference to the applicability of the provisions of the SRR relating to ship mortgages and, in this context, SRR art. 36 to vessels (structures) registered in the Register Specific to Ships Under Construction.²³

On the other hand, TCC art. 1058 states: “*Subject to the special provisions concerning mortgages on ships under construction, the provisions of Articles 1014 to 1053 shall also apply to such mortgages.*” Accordingly, with regard to mortgages on ships (structures) that are not yet completed, in addition to the special provisions in TCC art. 1054-1058, the provisions relating to ship mortgages in TCC art. 1014-1053 also apply. TCC art. 994, one of the bases of the SRR, states that

---

²³ See also Aydın, “İpotek,” 490 et seq.

“The establishment and maintenance of the ship registry, the qualifications required of its director and officials, how legal relationships shall be documented and registered, and supplementary provisions regarding the correction, amendment, and deletion of records shall be determined by a regulation issued by the President”.

TCC art. 994 is a regulation that follows TCC art. 954-985 concerning the National Ship Registry and art. 986-992 concerning the Registry Specific to Ships Under Construction from a systematic perspective, and it is valid and applicable to both registries. Accordingly, based on TCC art. 994, it is determined that SRR art. 48 is a supplementary provision with respect to the provisions of TCC art. 1054-1058 concerning mortgages on ships (structures) under construction.²⁴

Furthermore, based on TCC art. 1058, it can be said that SRR art. 48, as well as SRR art. 36, which regulates the cancellation of ship mortgages, will apply to the cancellation of mortgages on ships (structures) registered in the Register of Ships Under Construction. This is because, under TCC art. 1158, in addition to the special provisions on mortgages on ships (structures) registered in the Register of Ships Under Construction in TCC arts. 1054-1058, the provisions on ship mortgages in TCC arts. 1014-1053 concerning ship mortgages shall also apply. This necessitates that a similar situation shall also apply to the SRR, which constitutes “supplementary legislation” as stated in TCC art. 994. Therefore, although SRR art. 36 is intended for ships that have been completed and registered, mortgages²⁵ on ships (structures) registered in the Register for Ships Under Construction pursuant to TCC art. 1058 will also apply to its cancellation.²⁶

---

²⁴ See also. Aydın, ‘İpotek’, 492.

²⁵ It should be noted that the cancellation of mortgages on vessels (structures) whose construction has not yet been completed falls outside the scope of this study. This section focuses solely on whether SRR art. 36 is applicable to vessels (structures) registered in the Registry for Ships Under Construction.

²⁶ For explanations to the same effect regarding the provisions of the SRR on the establishment of ship mortgages, see Aydın, İpotek, 492.

II. PRINCIPLES AND PROCEDURES FOR THE CANCELLATION OF A SHIP MORTGAGE

1. In General

SRR art. 36 provides for nine separate cases of cancellation in paragraphs. These cases, which are regulated as cases of cancellation of ship mortgages, actually terminate the ship mortgage.²⁷ Accordingly, if any of these circumstances arise, the ship mortgage shall terminate, and it shall be necessary to remove the ship mortgage from the ship registry. These cases are: cancellation of the ship mortgage by decision of the competent judicial or administrative authorities (SRR art. 36/1); cancellation of the ship mortgage by agreement of the parties (SRR art. 36/2); cancellation of the ship mortgage due to the creditor's waiver (SRR art. 36/3); the deletion of the ship mortgage due to the consolidation of the ownership of the mortgaged ship and the claim in the same person (SRR art. 36/4); the deletion of the ship mortgage due to the external assumption of the debt on which the mortgage is based (SRR art. 36/5); cancellation of a ship mortgage established for a specific period due to the expiration of that period (SRR art. 36/6-a); cancellation of a ship mortgage established subject to a condition precedent due to the fulfillment of that condition (SRR art. 36/6-b); cancellation of the ship mortgage due to the deletion of the ship's registry (SRR art. 36/7) and cancellation of the ship mortgage due to the claim on which the mortgage is based being transferred to a fund (SRR art. 36/8). Furthermore, SRR art. 36 also contains procedural regulations regarding the actions and procedures to be carried out in the ship registry in the event that these circumstances arise, other than those requiring the cancellation of the ship mortgage.

2. Circumstances for the Cancellation of a Ship Mortgage

A. Cancellation of Ship Mortgage by Decision of Competent Judicial or Administrative Authorities

SRR art. 36/1 states:

“Upon receipt by the relevant registry office of the decision of the competent judicial or administrative authority confirming the release of the

---

²⁷ For the proposition that a ship mortgage may be terminated on specific grounds expressly regulated by law, such as the loss of the vessel, extinction of the secured claim, consolidation of the creditor and owner status in the same person, agreement of the parties, the creditor's waiver of the mortgage, expiry of the mortgage period, or deletion of the mortgage from the register, see Aslihan Erbaş Açikel, *Gemi İpoteği ve Sigorta* (1st edn, Filiz Kitabevi 2025) 97.

mortgage on the vessel, the record specified in the decision shall be deleted from GESBİS. The documents forming the basis for the deletion shall be kept in the ship's file."

Accordingly, the judicial²⁸ or administrative authority regarding the release of the mortgage on the ship or, following the receipt of the administrative authority's decision by the relevant registry office, the mortgage registration specified in the decision shall be deleted from GESBİS. The documents forming the basis for the deletion shall be kept in the ship's registry file. Article 36/1 of the SRR regulates the possibility of deleting a ship mortgage based on the decision of the competent judicial or administrative authorities. Although not explicitly stated in the provision, in our opinion, the term "competent administrative authorities" should be understood to refer to courts or enforcement and bankruptcy offices. However, it is unclear what is meant by "competent administrative authorities" in the provision. In this context, it can be

²⁸ In the section titled "Decision of the Court on the Extinction of the Mortgage," the provisions concerning the cancellation and, consequently, the termination of a ship mortgage by virtue of a judicial decision are set out in TCC art. 1052, titled "Where the creditor is unknown," and TCC art. 1053, titled "Where the sum is deposited." In TCC art. 1052(1), it is provided that: "If the identity of the creditor is unknown, and ten years have elapsed since the last entry made in the ship register concerning the mortgage, and the creditor's right has not been acknowledged by the owner during this period in a manner interrupting the statute of limitations pursuant to Article 154 of the Turkish Code of Obligations, the creditor may be summoned by public notice and a decision may be rendered for the extinction of the mortgage. In the case of debts subject to a term, this period shall not begin to run before the maturity date." TCC art. 1052(2) further states that: "Upon the rendering of the extinction decision, the mortgage shall terminate." In addition, TCC art. 1053(1) provides that: "If the owner is entitled to perform the payment of the creditor's claim or to make a notice of rescission, and deposits the amount of the claim—waiving the right to reclaim it—on behalf of the creditor, then the unknown creditor may be summoned by public notice and a decision may be rendered for the extinction of the mortgage. Interest shall be deposited only if its amount has been entered in the register; except for the three-year period preceding the extinction decision, no interest shall be deposited." Unlike SRR art. 36(1), TCC arts. 1052 and 1053(1) regulate the circumstances under which the court may render a decision for the extinction of a ship mortgage in the event that certain conditions arise. In this respect, the aforementioned TCC provisions set out the cases in which a court may order the extinction of a ship mortgage. By contrast, SRR art. 36(1) contains a procedural rule governing the registration formalities in the ship register where a judicial or administrative authority has issued a decision indicating that the mortgage on the ship has been cancelled. For explanations regarding TCC arts. 1052–1053, see Yazicioğlu, 221; Bülent Sözer, *Deniz Ticareti Hukuku – Cilt I* (Giriş – Gemi – Donatan ve Navlun Sözleşmeleri) (6th edn, Vedat Kitapçılık 2022), 188 et seq.; Kerim Atamer, *Gemi ve Uçak İpoteğinin Hukuksal Temelleri* (1st edn, On İki Levha Yayıncılık 2012), 515 et seq.; İsmail Demir, *Deniz Ticareti Hukuku – Ders Kitabı* (2nd edn, Yetkin Yayınları 2023), 201 et seq. (*Deniz Ticareti Hukuku*); Hacı Kara, *Deniz Ticareti Hukuku* (3rd edn, Filiz Kitabevi 2025), 145–146; Fevzi Topsoy, *Deniz Ticareti Hukuku I – (Giriş, Gemi, Donatan, Deniz Ticareti Sözleşmeleri)* (1st edn, Legal Yayıncılık 2020), 192.

assumed that the term competent administrative authorities refers to the ship registry offices where ships subject to mortgages are registered.

Under SRR art. 36/1, a ship mortgage is terminated by a decision of the competent judicial or administrative authority; the ship registry office then carries out the procedure to delete the record relating to the terminated mortgage right. Therefore, the mortgage right on the ship is terminated by the decision of the competent judicial and administrative authorities, not by the deletion procedure carried out by the registry office. In other words, until the registry office carries out the deletion process, there is an invalid registration of the mortgage right on the ship. In such a case, it is important that the registry office carries out the deletion process without delay. This is because, owing to an invalid mortgage registration, the good-faith reliance of third parties on the register may be protected under²⁹ TCC art. 983(3).

B. Cancellation of Ship Mortgage by Agreement of the Parties

SRR art. 36/2 states that

“Upon agreement between the mortgagee and the shipowner regarding the cancellation of the mortgage, in accordance with the formal requirements specified in the second paragraph of art. 1015 and art. 33 of the Code, the mortgage and, if any, the annotation on the pledged bond or bill of

---

²⁹ TCC art. 983(3) provides that “*Where a performance is rendered to a person in whose favour a right has been registered in the ship register on the basis of that right, or where such person carries out, together with a third party, a disposition over a registered right other than those specified in the first paragraph, the provisions of the first and second paragraphs shall also apply.*” Accordingly, the reliance on the register is protected in cases where a performance is rendered to a person in whose favour a right has been registered in the ship register on the basis of that right, or where such person carries out, together with a third party, a disposition over a registered right other than those listed in TCC art. 983(1). TCC art. 983(1), first sentence, stipulates: “*In favour of a person who acquires, through a legal transaction, the ownership of a ship, a usufruct right, a ship mortgage, or a right over a mortgage, the contents of the ship register shall be deemed accurate to the extent that they relate to such rights, unless the acquirer knew or ought to have known that the registration was inaccurate.*” Therefore, even if the mortgage right over a ship has been terminated by a decision of the competent judicial or administrative authority, the reliance of a good-faith person shall be protected until the mortgage is deleted from the register, in cases where a performance is rendered to the person in whose favour the mortgage right is registered, or where the person in whose favour the mortgage is registered establishes a right over that mortgage in favour of another good-faith person. For detailed explanations on the principle of reliance on the register regulated under TCC art. 983 (“Principle of Trust in Registry”), see Yazıcıoğlu, 109 et seq.; Sözer, 83 et seq.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku*, 121 et seq.; Kara, 97 et seq.; Topsoy, 85 et seq.

exchange shall be deleted, subject to the approval of the persons entitled to the mortgage”.

Accordingly, upon agreement between the mortgagee and the shipowner regarding the cancellation of the mortgage in accordance with the formal requirements specified in TCC art. 1015/2 and SRR art. 33, provided that the consent of the persons entitled to the mortgage is obtained. On the other hand, similar to SRR art. 36/2, TCC art. 1049 also provides that

“The mortgagee and the shipowner shall agree on the cancellation of the mortgage as provided for in the second paragraph of art. 1015, and the mortgage shall terminate upon the deletion of the mortgage registration from the ship registry. However, if there are other persons with rights over the mortgage, their consent is also required”

is stipulated.³⁰

TCC art. 1015/2 and SRR art. 33/2 and subclause 4 contain provisions regarding the formal requirements for the contract necessary for the establishment of a ship mortgage.³¹ SRR art. 36/2 also states that if the parties agree to request the cancellation of the ship mortgage, they must enter into a contract that meets the formal requirements for establishing a ship mortgage. In addition to the agreement on the form of the removal of the mortgage, if there are persons with rights on the mortgage, their consent must also be obtained for the removal of the ship mortgage. If a contract complying with the formal requirements specified in TCC art. 1015/2 and SRR art. 33/2(4) regarding the removal of the ship mortgage and the approvals of the persons entitled to rights on the mortgage are submitted to the registry office, the ship mortgage will be removed from the registry.

C. Cancellation of Ship Mortgage Due to Waiver

SRR art. 36/3 states:

“If a ship mortgage is to be deleted due to the creditor’s waiver, the mortgage and any annotation on the pledged bond or bill of exchange shall be deleted with a notarized waiver statement, provided that the consent of

---

³⁰ For information on TCC Article 1049, which governs the termination of a ship mortgage by agreement of the parties, see Yazıcıoğlu, 220; Atamer, 495 et seq.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku*, 200; Kara, 143; Topsoy, 190–191.

³¹ For detailed information on the form requirements of a mortgage agreement under TCC art. 1015(2) and SRR artç 33(2) and (4), see Aydın, *İpotek*, 501 et seq.

the persons entitled to the mortgage is obtained. The waiver statement may also be made at the ship registry office”

Accordingly, in cases where the ship mortgage is to be deleted due to the creditor’s waiver, the mortgage and any annotation on the pledged bond or bill of exchange, if any, shall be deleted with a waiver statement signed and certified (approved) by a notary, subject to the approval of the persons entitled to the mortgage. Furthermore, the waiver (declaration of renunciation) may also be made at the ship registry office. On the other hand, similar to SRR art. 36/3, TCC art. 1050/1 states: “The mortgage shall be extinguished by the creditor’s waiver and the subsequent deletion of the mortgage record from the registry. However, if there are persons with rights on the mortgage, their consent is also required.”; TCC art. 1050/3 also stipulates that “The waiver declaration shall be made by means of a deed certified by a notary public or at the registry office”.³²

SRR art. 36/3 regulates the possibility of a ship mortgage being canceled due to the creditor’s waiver. Accordingly, if the mortgagee wishes to waive the ship mortgage, they must submit a waiver statement, signed and notarized by a notary public, to the registry office. The provision states that the creditor’s signature on the waiver statement must be certified (approved) by a notary public. As can be seen, SRR art. 36/3(1) stipulates a form requirement for the waiver statement. Undoubtedly, this formal requirement is a condition of validity. Therefore, the ship mortgage cannot be deleted from the registry based on a waiver statement prepared without complying with the formal requirement. On the other hand, although not explicitly stated in SRR art. 36/38(1), the waiver statement must be in writing. In this regard, the waiver statement prepared in the form of a notarial deed also ensures the cancellation of the ship mortgage under SRR art. 36/3. Therefore, in terms of the deletion of the mortgage with the creditor’s waiver, the notarization of the mortgagee’s signature by a notary public and the preparation of the waiver statement in the form of a notarial deed have the same function.

Furthermore, TCC art. 36/3(2) states that the waiver declaration may also be made at the registry office. However, the provision does not clarify how the waiver declaration may be made at the registry office. In this respect, the provision resembles TCC art. 1015/2(2), which regulates that the contract relating to the ship mortgage may be made at the ship registry office. In our

---

³² For information on TCC art. 1050, which regulates the termination of a ship mortgage upon the creditor’s waiver, see Yazıcıoğlu, 220; Sözer, 186-187; Atamer, 496 et seq.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku* 200; Kara, 143; Topsoy, 191.

opinion, the provision intends to state that the signature on the written waiver statement prepared by the creditor shall be certified at the ship registry office. Therefore, it should be accepted that SRR art. 36/3(2) refers to the certification (approval) by the registry office that the signature on the written waiver statement prepared by the mortgagee belongs to the creditor, whether a natural person or the authorized representative of a legal entity.

Article 36/3(1) of the SRR states that, in addition to a waiver declaration in the proper form, if there are persons who have rights over the ship mortgage, their consent must also be obtained. Therefore, in order for the ship mortgage to be deleted due to waiver, in addition to a waiver declaration in the proper form, if there are persons with rights on the mortgage, the consent of these persons to the deletion of the mortgage is also required. Otherwise, the ship mortgage and, if any, the annotation on the pledged bond or bill of exchange will not be deleted. Conversely, if there are no persons with rights over the mortgage, it is not necessary to submit any information or documents to the registry office in this regard. If there are persons with rights over the mortgage, a written document showing that these persons have also given their consent to the cancellation of the mortgage must be submitted to the registry office; otherwise, the mortgage will not be deleted from the registry. The document showing that these persons have consented to the deletion may be prepared by a notary public or by having the signature on the document certified (approved) by a notary public or the ship registry office.

D. Cancellation of Ship Mortgage Due to the Merger of Ship Ownership and Debt in the Same Person

Under SRR art. 36/4,

“If the ownership of a vessel subject to a mortgage is transferred to the creditor through legal proceedings, the creditor shall be registered as the owner and the mortgage shall be discharged. Similarly, if the owner takes over the claim secured by the mortgage on the ship, the mortgage shall be deleted during registration in accordance with the third paragraph of art. 1038 of the Code, subject to the provisions of the second paragraph of art. 1045 of the Code”

is stated. In SRR art. 36(4), taking as its basis the rule set out in the first sentence of art. 135(1) of the Turkish Code of Obligations No. 6098 (TCO),³³ titled

---

³³ OG 04.02.2011/27836.

“Merger”, which provides that “A debt is extinguished when the capacities of creditor and debtor merge in the same person”, the issue of the termination³⁴ and deletion of the mortgage is regulated by taking into account two different scenarios in which the capacities of the mortgage debtor and the mortgage creditor merge in the same person. In this respect, it is possible to say that SRR art. 36/4 is a special manifestation of TCO art. 135/1(1). Furthermore, similar to SRR art. 36/4, the first paragraph of TCC art. 1045, titled “Combination of Creditor and Owner Status,” also regulates the termination of the ship mortgage based on the regulation in TCO art. 135/1(1) “the ship mortgage shall lapse upon the merger of the ship mortgage and ownership in the same person”³⁵ has been regulated.³⁶

According to SRR art. 36/4(1), if the ownership of a vessel subject to a mortgage is transferred to the creditor through legal proceedings, the creditor shall be registered as the owner in the vessel registry and the mortgage on the vessel shall be discharged. Similarly, if the owner takes over the claim secured by a mortgage on the vessel, the mortgage is cancelled upon registration in accordance with TCC art. 1038/3, subject to TCC art. 1045/2 (SRR art. 36/4(2)). SRR art. 36/4(1) refers to the transfer of ownership of a vessel subject to a mortgage to the creditor by way of legal proceedings. If strictly adhering to the wording of the provision, the transfer of ownership of a vessel subject to a mortgage by means other than legal proceedings.³⁷ If it is transferred to the creditor, it can be interpreted that the mortgage will not terminate and will not be removed from the registry. However, in our opinion, such an interpretation is incorrect. This is because the provision in SRR art. 36/4(1) is based on the rule set forth in TCO art. 135/1(1), which states that the debt shall terminate if the status of “creditor” and “debtor” are combined in the same person. Therefore, for the mortgage to terminate and

³⁴ SRR art. 36/4 mentions that the mortgage shall be deleted in the cases specified in both paragraphs. However, it should be noted that if the circumstances specified in both provisions occur, the ship mortgage shall terminate. Both paragraphs of SRR art. 36/4 contain provisions regarding the cancellation of the mortgage upon its termination. In this respect, the concepts of termination and cancellation of the ship mortgage are closely related.

³⁵ TCC art. 1045/1 emphasizes that the ship mortgage shall terminate when the ship mortgage and the ownership of the ship are combined in the same person.

³⁶ For information on TCC art. 1045, which regulates the termination of a ship mortgage due to the merger of the creditor and owner capacities, see Yazıcıoğlu, 220; Sözer, 187; Atamer, 487 et seq.; Demir, *Deniz Ticareti Hukuku*, 200; Kara, 144; Topsoy, 189-190.

³⁷ For detailed information on acquiring ship ownership through non-legal means, see. Yasin Yavşan, *Gemi Mülkiyetinin Hukuki İşlem Dışı Yollarla Kazanılması* (1st edn, Filiz Kitabevi 2022), 26 et seq.

be deleted, it is sufficient that the status of “creditor” and “debtor” are combined in the same person. Beyond this, how the status of creditor and debtor are combined in the same person is irrelevant for the termination and deletion of the mortgage. Thus, if the ownership of the ship subject to the mortgage passes to the creditor, it must be concluded that the mortgage will terminate and must be deleted from the registry. For this conclusion to arise, it makes no difference whether the ownership passes to the creditor through legal proceedings or through non-legal means.

The second case, regulated in SRR art. 36/4(2), which terminates the mortgage and requires its removal from the registry, is when the owner takes over the claim secured by the mortgage on the ship. This case, like the case described in SRR art. 36/4(1), is based on the rule that the debt will terminate if the “creditor” and “debtor” statuses specified in TCO art. 135/1(1) are combined in the same person. However, unlike the case in SRR art. 36/4(1), in this case regulated in SRR art. 36/4(2), it is stated that the mortgage will be deleted upon registration in accordance with TCC art. 1038/3, provided that TCC art. 1045/2 remains reserved. TCC art. 1045/2, which is reserved in SRR art. 36/4(2), states that

“The mortgage shall continue if the debtor is a person other than the shipowner or if there is a lien or usufruct right on the claim. However, the shipowner, in his capacity as creditor, cannot request the conversion of the ship into cash and cannot use the ship as collateral for interest receivables.”

According to TCC art. 1045/2, if the debtor of the claim on which the mortgage is based is a person other than the owner of the ship on which the mortgage is established, or if there is a lien or usufruct right on the mortgaged claim, the ship mortgage continues. Furthermore, the shipowner, in the capacity of “creditor”, cannot demand the conversion of the ship into cash and cannot create a ship mortgage for interest claims.

As stated in both sentences of TCC art. 1045/1 and SRR art. 36/4, if the “creditor” status with respect to the claim subject to the ship mortgage and the ownership of the mortgaged ship are held by the same person, the rule is that the mortgage shall terminate and be removed from the registry. However, TCC art. 1045/2 provides exceptions to this rule. Indeed, SRR art. 36/4(2) states “Similarly, if the owner takes over the claim secured by the mortgage on the ship, subject to the provisions of the second paragraph of Article 1045 of the Law...” and even if the creditor status and ship ownership are combined in the same person in the cases provided for in TCC art. 1045/2, the ship mortgage shall not

terminate. Therefore, TCC art. 1045/2 should be evaluated together with TCC art. 1045/1, and it should be accepted that TCC art. 1045/2 provides exceptions to the rule set forth in TCC art. 1045/1. Accordingly, the mortgage continues if the debtor of the claim subject to the ship mortgage is a person other than the ship owner or if there is a pledge or usufruct right on the claim. In both cases referred to in TCC art. 1045/2(1), even if the ship owner has the status of “creditor” with respect to the claim subject to the ship mortgage, the ship mortgage does not terminate. Furthermore, in these cases, the shipowner, who is the creditor of the ship mortgage, cannot request the conversion of the ship into cash based on their status as creditor and cannot use the ship as collateral for interest receivables (TCC art. 1045/2(2)). This is because if the owner also has the status of creditor, it will not make sense for the owner to convert their own ship into cash for their claim and use their own ship as collateral for interest. Conversely, if there is a lien or usufruct right on the secured claim, third parties holding a lien or usufruct right on the secured claim may demand the conversion of the ship into cash, even if the owner cannot do so, and may use the ship as collateral for interest claims.

Consequently, pursuant to SRR art. 36/4(2), and subject to TCC art. 1045/2, in certain circumstances, the mortgage shall not terminate even if the shipowner acquires the claim subject to the mortgage. These cases are specified in TCC art. 1045/2(1) and occur when the debtor of the claim subject to the mortgage is a person other than the shipowner.³⁸ The existence of a lien or usufruct right on the claim subject to the mortgage. In other words, even if the claim subject to the ship mortgage and the ship ownership belong to the same person, the ship mortgage continues if the debtor of the claim subject to the ship mortgage is someone other than the ship owner or if there is a lien or usufruct right on the claim. Conversely, if the debtor of the claim subject to the mortgage is the

---

³⁸ The shipowner, having consented to the establishment of a mortgage on the ship, is also a debtor alongside the principal debtor vis-à-vis the creditors. Therefore, if the owner assumes the claim subject to the mortgage, the creditor and debtor statuses are combined in the same person. Consequently, in this scenario, even if the debtor is someone else, the debt and the mortgage must be extinguished. This is because the rule set out in TCO art. 135/1(1) requires this result. Moreover, TCC art. 1044/2 states that “*The combination of the creditor and debtor statuses in the same person shall be deemed to be the payment of the claim.*” Undoubtedly, in this case, the owner who mortgaged his ship for someone else’s debt and subsequently acquired the claim underlying the mortgage may have certain legal options against the original debtor. However, this situation should not imply that the mortgage will not terminate in the specified case. Therefore, in our opinion, pursuant to TCC art. 1045/2(1), if the debtor is someone other than the ship owner, it is not appropriate for the ship mortgage to continue even though the owner has acquired the status of creditor.

shipowner, or if there is no lien or usufruct right on the claim subject to the mortgage, the mortgage terminates and must be removed from the registry if the owner acquires the claim subject to the mortgage.

Another point to note here is that certain formal requirements must be met for the owner to take over the claim secured by a mortgage on the ship. These formal requirements are expressed in TCC art. 1038/3 as follows: “The transfer of the claim requires a written agreement between the old and new creditors on this matter and registration of the transfer in the ship registry.” Accordingly, for the claim subject to the mortgage to be transferred, the former and new creditors must enter into a written agreement on this matter, and the transfer must be registered in the registry. SRR art. 36/4 also states that the agreement prepared in accordance with TCC art. 1038/3 regarding the assignment of the claim and the registration of the assignment in the ship registry are required, and that the mortgage registration, which expires during the registration process, will be cancelled. Therefore, if the owner takes over the claim secured by a mortgage on the ship and the exceptional cases specified in TCC art. 1045/2 do not exist, the mortgage shall be terminated provided that the transfer complies with TCC art. 1038/3 and the transfer of the claim is registered in the registry based on this provision. The mortgage that has been terminated is also deleted during the registration process based on TCC art. 1038/3.

E. Cancellation of Ship Mortgage Due to External Assumption of Debt

Under SRR art. 36/5,

“If the owner who is not the debtor does not give written consent to the assumption of the claim secured by a mortgage on the vessel by a third party, in accordance with the second paragraph of Article 198 of the Turkish Code of Obligations No. 6098 dated 11/1/2011, the ship mortgage shall be terminated at the time the contract for the external assumption of the debt is concluded. Subject to proof of the contract for the external assumption of the debt, the ship mortgage shall be cancelled at the request of the owner or another interested party. Upon the request of the registry office, the mortgagee must provide information about the contract for the external assumption of the debt.”

is stipulated. Accordingly, in cases where the debtor of the claim subject to the mortgage is not the ship owner, the owner may request the cancellation of the

mortgage established on the ship based on the debt.³⁹ Unless written consent is given under TCO art. 198/2 for the assumption of the debt by a third party, the mortgage on the vessel shall be cancelled upon the conclusion of the contract for the external assumption of the debt. Furthermore, subject to proof of the contract for the external assumption of the debt, the mortgage on the vessel shall be cancelled upon the request of the owner or another interested party. On the other hand, if requested by the ship registry office, the mortgagee is obliged to provide information about the contract relating to the external assumption of the debt.

SRR art. 36/5 contains a provision regarding the possibility of termination of a mortgage established on a vessel owned by a person who is not the debtor of the claim subject to the mortgage. In SRR art. 36/5(1), it is stated that if a non-debtor owner does not provide written consent, within the meaning of TCO art. 198(2), to the assumption by a third party of the debt underlying the mortgage established on the owner's ship, the ship mortgage shall be cancelled at the moment the contract⁴⁰ for the external assumption of the debt is concluded. As can be seen, the provision stipulates that if the owner, who has established a mortgage on his ship for a debt s/he does not owe, does not give written consent in accordance with TCO art. 198/2 to the third party's assumption of the debt on which the mortgage is based, the ship mortgage shall be cancelled upon the conclusion of the assumption agreement; in other words, it shall terminate. TCO art. 198/2 stipulates that "However, the liabilities of the third party who has pledged the debt as security and the guarantor shall continue only if they give their written

---

³⁹ In SRR art. 36(5), the provision refers to "the assumption of the claim secured by the mortgage by a third party." However, contrary to the terminology used in the provision, the assumption of a claim is not a correct expression, as only a debt, not a claim, may be assumed. Therefore, the phrase "the assumption of the claim secured by the mortgage" must be understood as referring to "the debt underlying the mortgage."

⁴⁰ The contract for the assumption of debt by a third party is regulated in TCO arts. 196-200 and is referred to as an "assumption of debt contract." The assumption of debt by a third party refers to a third party entering into a contract with the creditor, thereby releasing the debtor from their debt and assuming the position of debtor themselves. Indeed, TCO art. 196/1 states, "*The replacement of the debtor and the release from the debt shall be effected by a contract between the person assuming the debt and the creditor.*" The external assumption of debt contract often takes the form of a contract between the person undertaking to release the debtor from a debt and the creditor, in order to fulfill this undertaking. When a third party enters into a contract with the debtor and undertakes to release them from a debt, this is referred to as internal assumption of debt. The contract for internal assumption of debt is regulated in TCO art. 195 and is referred to as an "internal assumption contract." In this regard, it should be noted that external assumption contracts are often entered into for the performance of internal assumption contracts, but this is not a requirement. M. Kemal Oğuzman and Turgut Öz, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler Cilt II*, (16th edn, Vedat Kitapçılık, 2021), 618 et seq.

consent to the assumption of the debt.” TCO art. 198/2 states that the liabilities of the third party who pledges the debt as security and the guarantor shall terminate if they do not give their written consent to the assumption of the debt. It should first be noted that although TCO art. 198/2 refers to the assumption of the debt, what is meant is the external assumption of the debt. SRR art. 36/5(1), referring to TCO art. 198/2, emphasizes that if the non-debtor owner does not give written consent to the external assumption of the debt, the mortgage shall terminate with respect to the third party assuming the debt. Thus, as in TCO art. 198/2, the owner who establishes a mortgage on his/her ship for the debt of a person who is non-debtor, even though s/he is not a debtor, is granted the right to decide whether his ship constitutes collateral for the third party assuming the debt.⁴¹

Although TCO art. 198/2 stipulates that the liability of a person who pledges collateral or acts as a guarantor to secure a debt shall continue only if they give their written consent to the assumption of the debt, no determination has been made as to the deadline for giving such written consent. In doctrine,⁴² it is stated that a person who pledges collateral or acts as a guarantor for another person’s debt may give written consent until the debt is assumed externally; otherwise, the pledge or guarantee shall terminate. Accordingly, if an owner who has established a mortgage on their ship to secure a debt that is not their own gives written consent until the moment of assumption, the ship continues to serve as collateral for the person assuming the debt; in other words, the ship mortgage does not cancelled. Conversely, if the owner does not give written consent to the external assumption of the debt until the moment the third party assumes the debt, the ship mortgage is extinguished at the moment the external assumption agreement is concluded, as stated in SRR art. 36/5(1). In such a case, even if the mortgage on the ship is cancelled, there is an invalid registration regarding the ship mortgage in the registry until the mortgage record is deleted. Therefore, it is important that the expired mortgage be deleted from the registry. In this regard, SRR art. 36/5(2) stipulates that the mortgage shall be deleted from the ship

---

⁴¹ Andreas Von Tuhr and Arnold Escher, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts – Band II (mit Supplement)* (3rd edn, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984), § 99, 393; Oğuzman and Öz, 633.

⁴² Oğuzman and Öz, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler, Volume II*, 633. Regarding the view that a person who furnishes security or acts as a surety for another’s debt may subsequently give consent to the external assumption of that debt with retroactive effect, see Von Tuhr and Escher, § 99, 393.

registry upon the request of the owner or other interested party, provided that the contract for the external assumption of the debt is proven.

SRR art. 36/5(2) states that a mortgage shall be deleted upon the request of the owner who does not consent to the external assumption of the debt and another interested party. It is clear that the owner has an interest in the deletion of the mortgage. Therefore, it is highly likely that the owner will be the first person to request cancellation. The owner may request the deletion of the ship mortgage from the ship registry office by submitting a petition stating that a contract has been concluded between a third party and the creditor concerning the external assumption of the debt and that s/he has not approved this contract. However, SRR art. 36/5(2) states that in order for the ship mortgage to be deleted, the owner must prove the existence of the contract for the external assumption of the debt. Therefore, in order for the ship mortgage to be deleted, the owner must prove that a contract concerning the assumption of the debt was concluded between the creditor and a third party or submit the contract concerning the assumption of the debt to the registry office. However, in most cases, the cancellation of the ship mortgage is not in the interests of the former debtor, the new debtor who has assumed the debt, and the creditor. Furthermore, since the owner is not a party to the contract concerning the assumption of the debt, it may not be possible for the owner to obtain and present this contract. Therefore, there is a risk that the owner may not be able to prove the contract concerning the assumption of the debt. Perhaps because this risk was anticipated, SRR art. 36/5(3) stipulates that “upon the request of the registry office, the mortgagee must provide information about the contract relating to the assumption of the debt.” Accordingly, if the owner requests the cancellation of the ship mortgage, the registry office may request the creditor to provide information about the contract for the external assumption of the debt. However, in our opinion, this regulation is not sufficient to prove that the owner has entered into a contract for the external assumption of the debt. This is because SRR art. 36/5 does not provide for any sanctions in the event that the mortgagee fails to provide information about the external assumption contract.

On the other hand, it is important to consider who falls within the scope of the term “other interested party” under SRR art. 36/5(1). In our opinion, under SRR art. 36/5(2), the term “other interested party” includes the former debtor, the new debtor assuming the debt, the mortgagee, and the person or persons holding rights over the mortgage. Therefore, these persons may also request the registry office to cancel the ship mortgage by claiming that the debt has been assumed

externally and that the owner has not given written consent to this effect. It should be noted that, contrary to the owner's wishes, the cancellation of the ship mortgage is, in most cases, requested by the (former) debtor who established the mortgage on the owner's ship for the debt, the third party assuming the debt (the new debtor), the mortgagee, and the person or persons holding rights over the mortgage⁴³ is not in their best interests. Therefore, it is not common for these individuals to request the cancellation of the ship mortgage. Conversely, it is possible for these individuals to request the cancellation of the ship mortgage for various reasons.

For the ship mortgage to be removed from the registry due to the owner's failure to provide written consent to the external assumption agreement, it is necessary and sufficient for persons falling under the scope of "other interested parties" to submit the external assumption agreement to the registry office as an attachment to the request for removal. Indeed, SRR art. 36/5(2) states that the ship mortgage shall be deleted provided that the contract relating to the external assumption of the debt is proven. Another point to consider here is whether these persons are required to prove that the owner did not approve the external assumption agreement. Since the fact that the owner did not give written consent to the external assumption agreement is not a provable fact, the other interested parties are not obliged to submit any information or documents regarding this matter with their request for cancellation. Therefore, if these persons submit the external assumption agreement to the registry office with their petition requesting the cancellation of the ship mortgage, the registry office must carry out the cancellation. Conversely, it is clear that the registry office will also cancel the ship mortgage if these persons obtain a written document from the owner stating that they did not approve the external assignment agreement and submit this document to the registry office. However, it should not be overlooked that in this case, the registry office may question whether the signature on the written document belongs to the owner. Therefore, it may be necessary for the aforementioned document to be drawn up by a notary, for the signature on the document to be certified by a notary, or for the owner to be present at the registry

---

⁴³ As in various provisions of the TCC, the provisions of the SRR (SRR art. 36/2-3-6 and SRR art. 44/3-5) also refer to persons with rights over mortgages. While it is theoretically possible to establish rights over mortgages, there is currently no example of such rights being established in practice. Therefore, any reference to persons with rights over the ship cannot go beyond a theoretical possibility. Consequently, it should be noted that it is highly unlikely that such persons could request the cancellation of the ship mortgage as "other interested parties" under SRR art. 36/5(1).

office when another interested party requests the cancellation. In the third possibility, since the owner is present at the registry office when the request for deletion is made, the registry office actually certifies that the signature on the document prepared regarding the non-approval of the external assumption agreement belongs to the owner. This prevents other persons within the scope of other interested parties, whose interests are contrary to the deletion of the ship mortgage, from objecting to the deletion process.

F. Cancellation of a Ship Mortgage Established for a Specific Period Due to the Expiration of the Term

Under SRR art. 36/6,

“A mortgage registered in the ship registry; a) Established for a specific period and terminated upon the expiration of that period pursuant to the first paragraph of Article 1051 of the Law, b) Established subject to a condition precedent and terminated upon the occurrence of that condition pursuant to the second paragraph of Article 173 of Law No. 6098, the mortgage and any annotation on the pledged security or bond, if any, shall be deleted upon the request of the owner or another interested party, subject to the consent of the mortgagee and persons holding rights over the mortgage”

provisions are included. SRR art. 36/6 provides for two different possibilities regarding the deletion of the mortgage and, if any, the pledge or bond. According to the first possibility provided for in SRR art. 36/6, if the mortgage registered in the registry has been established for a limited period and has been extinguished due to the expiration of this period pursuant to TCC art. 1051/1, the mortgage and, if any, the pledge or bond shall be cancelled upon the request of the owner or other interested party, subject to the consent of the mortgagee and the persons entitled to the mortgage. TCC art. 1051/1, the mortgage and, if applicable, the annotation on the pledged bill or bond shall be deleted at the request of the owner or another interested party, subject to the consent of the mortgagee and persons holding rights over the mortgage (SRR art. 36/6-a).

The noteworthy aspect under SRR art. 36/6-a is that if the term of a mortgage established for a specific period expires, the mortgage shall be cancelled,⁴⁴ provided that the consent of the mortgagee and persons holding rights over the mortgage is obtained, the mortgage and, if applicable, any annotation on the

---

⁴⁴ SRR art. 36/6-a refers to TCC art. 1051, titled “Expiration of the Term of the Mortgage.” In this provision, it is stipulated that “*a mortgage established for a fixed term shall lapse upon the expiration of that term*”.

pledged bill or bond shall be cancelled. Therefore, even though the mortgage has expired, if the mortgagee or persons holding rights over the mortgage do not consent to the cancellation of the mortgage, the mortgage record in the ship registry shall not be deleted. Undoubtedly, the appropriateness of this regulation is open to debate. This is because a mortgage established for a limited period expires when the term expires. Therefore, the consent of the mortgagee or persons with rights over the mortgage should not be required for the mortgage record to be deleted. Moreover, since the mortgage will have expired upon the expiration of the term, the mortgage record in the registry will only have formal significance. However, even if the term-based mortgage expires upon the expiration of the term, the mortgage record in the registry will not be deleted unless the consent of the mortgagee and the person holding rights over the mortgage is obtained. Therefore, if these persons do not consent to the deletion, there will be an irregular registration of the ship mortgage in the registry. In such a case, as stated above,⁴⁵ it is important that the cancellation to be carried out without delay, as the good faith of third parties may be protected under TCC art. 983/3 in relation to the registration of fraudulent mortgages.

G. Cancellation of a Ship Mortgage Established Subject to a Condition Precedent Due to the Condition Being Fulfilled

SRR art. 36/6-b states:

“A mortgage registered in the ship registry; ... b) If established subject to a condition subsequent and has lapsed pursuant to the second paragraph of Article 173 of Law No. 6098 upon the occurrence of that condition, the mortgage and, if any, the annotation on the pledged bill or bond shall be terminated upon the request of the owner or another interested party, subject to obtaining the consent of the mortgagee and persons entitled to rights under the mortgage.”

The second possibility for the cancellation of a ship mortgage, as provided for in SRR art. 36/6, is the cancellation of a ship mortgage established subject to a condition subsequent due to the fulfillment of that condition. Accordingly, if a mortgage registered in the ship registry is established subject to a condition subsequent and is extinguished pursuant to TCO art. 173/2 due to the fulfillment of this condition, the mortgage and any annotation on the pledged bill or bond, if any, shall be deleted upon the request of the owner or another interested party,

---

⁴⁵ See. above II, 2, A.

subject to the consent of the mortgagee and the persons entitled to the mortgage. (GSM art. 36/6-b).

SRR art. 36/6-b refers to TCO art. 173/2, which states: “The provisions of a contract subject to a condition subsequent shall cease to exist upon the occurrence of the condition.” Accordingly, the provisions of a contract subject to a condition subsequent shall cease to exist upon the occurrence of the condition. SRR art. 36/ 6-b, if a mortgage established subject to a condition subsequent is extinguished upon the occurrence of that condition under TCC art. 173/2, the mortgage and any annotation on the pledged bill or bond, if any, shall be deleted upon the request of the owner or other interested party, subject to the consent of the mortgagee and (if any) the person entitled to the mortgage.

Here, it is necessary to determine who or whom the phrase “other interested party” in SRR art. 36/6-b refers to. In our opinion, it is clear that the term “other interested party” in the provision covers the mortgagee and (if any) persons holding rights over the mortgage. However, the point to be considered is whether a person who is a debtor of the mortgage other than the owner also qualifies as an “other interested party.” In our opinion, the term “other interested party” in SRR art. 36/6-b refers to the mortgagee other than the owner and, if any, the persons holding rights over the mortgage. Therefore, it should be accepted that the debtor of the mortgage (other than the owner) does not fall within the scope of this term.

H. Cancellation of the Ship Mortgage Due to the Cancellation of the Ship’s Registry⁴⁶

SRR art. 36/7 provides that, “Subject to the provisions of the third paragraph of Article 965 and Article 967 of the Law, if a vessel registered in the ship registry

---

⁴⁶ SRR art. 36/7 stipulates that, subject to any exceptions, if the registry record of a vessel registered in the ship registry is deleted, the ship mortgage shall terminate at the moment the vessel’s registry record is deleted. As can be seen, the provision refers to the termination of the ship mortgage rather than its cancellation in terminological terms. It should first be noted that if the ship’s registry record is deleted, the mortgage record on the ship is also deleted. Therefore, the term “termination” may have been preferred over “cancellation” of the ship mortgage. Furthermore, to avoid confusion, the deletion of the ship mortgage may not have been mentioned. This is because the provision also refers to the deletion of the ship’s registry. On the other hand, as we stated in dn. 35, the concepts of termination and deletion of the ship mortgage are closely related. Since this section of the study also addresses the topic of “Cancellation of the Ship Mortgage,” the title “Cancellation of the Ship Mortgage Due to the Deletion of the Ship’s Registry Entry” has been preferred over “Termination of the Ship

is deleted, the mortgage shall terminate at the time of deletion.” Accordingly, subject to the provisions of TCC art. 965/3 and TCC art. 967, if a ship registered in the registry is deleted, the mortgage shall terminate at the moment the ship is deleted from the registry.⁴⁷ However, it should be noted immediately that the rationale for retaining TCC art. 965/3 and TCC art. 967 in SRR art. 36/7 is unclear. This is because TCC art. 965/3 stipulates that the ship’s registry shall be deleted upon request due to the loss of the right to fly the Turkish flag, while TCC art. 967 stipulates that a ship for which no registration has been made in the registry for twenty years shall be deleted from the registry upon request to the Ministry of Transport and Infrastructure⁴⁸ and according to the information received, the registry records of ships that are deemed to no longer exist or to be unfit for maritime use shall be deleted ex officio.⁴⁹ According to TCC art. 965/3, in order for the ship’s registry to be deleted upon request due to the loss of its right to fly the Turkish flag, mortgage creditors and, if any, third parties with rights over the mortgage must consent to the deletion. If the mortgage creditors and, if any, persons entitled to rights under the mortgage do not consent to the deletion, the ship cannot be deleted from the registry; it is only recorded in the

---

Mortgage Due to the Deletion of the Ship’s Registry Entry” in order to ensure consistency from a systematic and terminological perspective.

⁴⁷ For detailed information on the termination of the ship mortgage due to the deletion of the ship’s registry, see Yazıcıoğlu, 221-222; Sözer, 190-191; see also. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 108 et seq.

⁴⁸ TCC art. 967 refers to “information obtained from the Ministry of Transport, Maritime Affairs, and Communications.” However, pursuant to Article 31/1-a of the Decree Law on Amendments to Certain Laws and Decree Laws for the Purpose of Compliance with Amendments Made to the Constitution No. 703 (OG 09.07.2018/30473), The name of Decree Law No. 655 on the Organization and Duties of the Ministry of Transport, Maritime Affairs, and Communications (OG 01.11.2011/28102 (Duplicate)) has been changed to “Decree Law on Certain Regulations Concerning Transport and Infrastructure.” Therefore, the phrase “Ministry of Transport, Maritime Affairs, and Communications” in TCC art. 967 should be understood as “Ministry of Transport and Infrastructure.”

⁴⁹ For detailed information on TCC art. 965/3 and TCC art. 967, see Aydın, *Registration and Deletion*, 123 et seq. It should be noted that the provisions on the ship registry in the Turkish Commercial Code generally relate to the National Ship Registry. Accordingly, TCC art. 965-967 concerning the deletion of ship registry records will, as a rule, apply to ships registered in the National Ship Registry. In the legislation concerning the TUGS (TUGSK and TUSRR), there are no provisions regarding the deletion of registry records of ships and yachts registered with the TUGS, except for the regulation in TUSRR Article 7/2. However, TUSRR Article 14 states that the provisions of the Turkish Commercial Code that do not conflict with TUGSK shall apply to the deletion of registry records of ships and yachts registered with TUGS. Therefore, TCC Articles 965-967 shall also apply to ships and yachts registered with TUGS. For information on the deletion of registry records of ships and yachts registered with TUGS, see Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 248 et seq.

registry that the ship has lost its right to fly the Turkish flag. If the necessary approvals are obtained and the ship's registry record is deleted, the mortgage and the rights on the mortgage also terminate at the moment the ship's registry record is deleted. Therefore, within this framework, the reason for retaining TCC art. 965/3 in SRR art. 36/7 is unclear. This is because SRR art. 36/7 states that if the registry record of a vessel registered in the registry is deleted, the mortgage shall terminate at the moment the vessel's registry record is deleted. Since TCC art. 965/3 is reserved in SRR art. 36/7, the mortgage should have terminated before the ship was removed from the registry. In contrast, under TCC art. 965/3, if the ship's registry entry is deleted, the mortgage or the rights on the mortgage also terminate upon deletion of the ship's registry entry. On the other hand, if the owner, the mortgage creditors, and the persons holding rights over the mortgage waive these rights before or at the time of approving the deletion, the mortgage and the rights over the mortgage shall terminate before the ship is deleted from the registry. However, SRR art. 36/7 does not reserve this possibility.

Similarly, in addition to TCC art. 965/3, in SRR art. 36/7, TCC art. 967 is also reserved. TCC art. 967 states that if, based on information obtained from the Ministry of Transport and Infrastructure, it is concluded that a ship for which no registration has been made in the registry for twenty years no longer exists or is no longer fit for maritime use, and if there is no mortgage or usufruct right registered in the ship's registry, the court⁵⁰ shall, upon the proposal of the ship registry office official, TCC art. 966 stipulates that the court may decide to delete the ship's registry without following the procedure set forth in that article. If a mortgage or usufruct right has been registered on the ship, the ship's registry shall be deleted by court order, following the procedure set forth in TCC art. 966. Accordingly, if there is no mortgage or usufruct right registered in the ship's registry, there is no special situation under SRR art. 36/7, as there is no mortgage

---

⁵⁰ The specified court is the court under the supervision of the ship registry office. This court is regulated in TCC art. 954/2(1) as follows: "*Ship registries shall be kept under the supervision of the registry offices operating under the port authority, the district commercial court responsible for maritime trade matters in that location, or, if there is no such district commercial court, the district civil court responsible for commercial cases, or, if there is no such district civil court, the district civil court responsible for civil cases.*" Accordingly, the court that will decide on the deletion of the ship's registry is the district commercial court responsible for maritime trade matters in the location of the registry office, or, if there is no such court, the district commercial court, or, if there is no district commercial court, the district civil court responsible for commercial cases. However, TCC art. 954/2(2) states that "*If there is more than one court hearing commercial cases in a given location, the court that will oversee the maintenance of the ship registry shall be determined by the Council of Judges and Prosecutors upon the recommendation of the Ministry of Justice.*"

or usufruct right that will terminate when the ship's registry is deleted. If there is a mortgage or usufruct right on the ship, the procedure set forth in TCC art. 966 shall be applied, and the consent of the persons holding rights on the ship to the deletion process shall be required. If these persons consent to the deletion process, the mortgage and usufruct right shall terminate upon the deletion of the ship's registry, as explained above in the context of TCC art. 965/3. In this respect, there is no difference from the principle set forth in SRR art. 36/7.

On the other hand, although TCC art. 967 only refers to mortgages and usufruct rights, it is possible (albeit unlikely) that a right or rights on the mortgage may also be registered in the ship registry. In this case too, the persons holding rights on the mortgage must also consent to the deletion.⁵¹ In this case, if the deletion is approved, the rights registered on the mortgage also terminate with the deletion of the ship's registry. As can be seen, in the deletion of the ship's registry under TCC art. 967, there is no legal situation different from the principle set forth in SRR art. 36/7, as in TCC art. 965/3. This situation necessitates the conclusion that it is not appropriate to reserve TCC art. 965/3 and TCC art. 967 in SRR art. 36/7. This is because, under TCC art. 965/3 and TCC art. 967, if the ship's registry is deleted, the ship mortgage does not terminate before the deletion of the ship's registry; in other words, as stated in SRR art. 36/7, the mortgage terminates with the deletion of the ship's registry.

I. Cancellation of Ship Mortgage Due to Entry into Receivables Fund

SRR art. 36/8 states that "The ship mortgage shall be discharged upon proof by a court decision that the claim has been paid into the fund, in accordance with the first paragraph of Article 1345 of the Law." Accordingly, if the fact that the ship mortgage has expired pursuant to TCC art. 1345/1 is established by a court decision regarding the claim on which the mortgage is based entering the fund, the mortgage on the ship shall be deleted. SRR art. 36/8 refers to TCC art. 1345/1, which states:

"When a claim is accepted by the court establishing the fund as falling under the funds established pursuant to the 1976 or 1992 agreements, all real and personal security interests relating to that claim shall terminate. The priority provided by these real and personal guarantees to that claim shall not be taken into account in the distribution of the fund."

---

⁵¹ For explanations on this subject, see. Aydın, *Kaydedilme ve Silinme*, 152-154.

First, it should be noted that, as stated in the 1976 agreement, the 1976 International Convention on Limitation of Liability for Maritime Claims⁵² dated 19.11.1976; as stated in the 1992 agreement, the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage dated 27.11.1992⁵³ is intended. In addition, to supplement the 1992 International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, the 1992 International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage⁵⁴ has been prepared and this Agreement is in force.

The 1976 Convention and the 1992 Convention provide for limited liability for certain maritime claims. In this context, the debtor may request the establishment of a fund for such debts by applying to a court in a contracting state. Upon such a request, the court shall decide on the establishment of the fund and calculate the claims covered by the fund and the liability limit. If a fund is established, creditors may only apply to the fund for the claims covered by the established fund. Accordingly, if the court decides that a claim falls within the scope of the fund, the creditor cannot avail themselves of any legal remedies other than applying to the fund to collect their claim. Indeed, TCC art. 1345/1 states that when the court establishing the fund accepts that a claim falls within the scope

---

⁵² In this agreement, the Protocol of 1996 to amend the Convention on Limitation of Liability for Maritime Claims, 1976, signed on 02.05.1996, has been amended. Furthermore, in accordance with Article 8 of the 1996 Protocol, entitled “Modification of Limits,” changes were made to the liability limits of the 1976 Convention on 19.04.2012; these changes entered into force on 08.06.2015. For detailed information on the 2012 amendments to the liability limits of the 1976 Convention, see Yazıcıoğlu, 31-32; 265-266 and 278 et seq.; Nil Kula Değirmenci, *Türk Hukukunda Deniz Alacaklarına Karşı Sorumluluğu Sınırlama Fonu* (1st edn, On İki Levha Yayıncılık 2015), 99 et seq.

⁵³ Official Gazette 24.07.2001/24472. It should be noted that the term “1992 Convention” essentially refers to the 1992 Protocol amending the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage (CLC 1969) dated 29.11.1969. For detailed information on the 1969 Convention on oil pollution and the amendments made to this Convention by the 1976 and 1992 Protocols, see Yazıcıoğlu, 36-37; Gülfer Kuyucu Meriç, *Donatanın Petrol Kirliliğinden Doğan Sorumluluğu ve Sınırlandırılması* (1st edn, Filiz Kitabevi 2017), 107 et seq.

⁵⁴ Official Gazette 18.07.2001/24466. The aforementioned agreement refers to the 1992 Protocol amending the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage dated 18.12.971. There are also protocols dated 1976 and 2003 amending the 1971 Convention. For information on the 1971 Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage and the amendments made to this Convention by the 1976, 1992, and 2003 protocols, see Yazıcıoğlu, 37-38; İsmail Demir, ‘1992 Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması İle İlgili Uluslararası Sözleşme’de 2003 Tarihli Protokol İle Kabul Edilen Değişiklikler’ (2012) 3 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 215 et seq.

of a fund established under the 1976 or 1992 agreements, all real and personal guarantees relating to that claim shall terminate. and that the priority provided by these real and personal guarantees for that claim shall not be taken into account in the distribution of the fund. SRR art. 36/8 also refers to TCC art. 1345/1 and stipulates that if a court decision regarding the claim underlying the ship mortgage being included in the fund established under the 1976 or 1992 agreements is submitted to the registry office, the mortgage on the ship shall be deleted. It should be emphasized here that, as stated in TCC art. 1345/1(1), the ship mortgage ends when the court that established the fund accepts that the claim has been transferred to the fund established under the 1976 or 1992 agreements. Therefore, even if the mortgage on the ship has expired, there is an irregular registration regarding the ship mortgage in the registry until the mortgage record is deleted. For this reason, it is important that the expired mortgage be deleted from the registry. In this regard, SRR art. 36/8 states that the ship mortgage shall be deleted if it is proven by a court decision that the ship mortgage has expired in accordance with TCC art. 1345/1 and that the claim underlying the mortgage has been transferred to the fund. Accordingly, if a court decision is submitted with the request for deletion, proving that the claim underlying the ship mortgage has been transferred to the fund established under the 1976 or 1992 agreements, the registry office will delete the ship mortgage.

CONCLUSION

The following conclusions have been reached as a result of evaluating SRR art. 36, which regulates the cancellation of ship mortgages, together with the provisions of TCC art. 1044 et seq.:

SRR art. 36, titled “Cancellation of Ship Mortgage,” contains provisions regarding the cancellation of ship mortgages. These provisions are supplementary to the provisions on the termination of ship mortgages set out in TCC art. 1044 et seq. Therefore, Ship Registry Regulation art. 36 applies in conjunction with TCC art. 1044-1053.

SRR art. 36 applies to mortgages established on vessels registered in the registry. For the purposes of applying SRR art. 36, the concept of “vessel registered in the registry” includes vessels registered in the MGS and vessels and yachts registered in the TUGS. Accordingly, TCC art. 1044-1053 and SRR art. 36 shall be applied together regarding the cancellation of mortgages on vessels registered with the MGS and vessels and yachts registered with the TUGS. Furthermore, based on TCC art. 1058 and TCC art. 994, it is concluded that SRR art. 36 will

also apply to the cancellation of mortgages on vessels (structures) registered in the Registry Specific to Vessels Under Construction. On the other hand, SRR art. 36 does not apply to ships, sea and inland watercraft registered in the Registry of Vessels, or ships registered in the Special Registry maintained in accordance with TCC art. 941/2.

SRR art. 36, titled “Cancellation of Ship Mortgage,” details the circumstances requiring the cancellation of a ship mortgage and the procedures to be followed in the ship registry when such circumstances occur. Upon examination of the circumstances requiring the cancellation of a ship mortgage set out in SRR art. 36, it is determined that these circumstances actually constitute circumstances terminating the ship mortgage. SRR art. 36 provides for nine separate circumstances for cancellation in paragraphs. Accordingly, if one of these circumstances occurs, the ship mortgage terminates, and the ship mortgage must be cancelled from the ship registry.

The first case of cancellation regulated in SRR art. 36 is the cancellation of a ship mortgage by decision of the competent judicial or administrative authorities. Pursuant to SRR art. 36/1, following the receipt by the relevant ship registry office of the decision of the competent judicial or administrative authority regarding the removal of the mortgage on the ship, the mortgage registration specified in the decision shall be deleted from the registry. Documents relating to the deletion process shall also be kept in the ship’s file.

The second case of cancellation regulated in SRR art. 36 is the cancellation of the ship mortgage by agreement between the parties. According to SRR art. 36/2, upon agreement between the mortgagee and the shipowner regarding the removal of the mortgage in accordance with the formal requirements specified in TCC art. 1015/2 and SRR art. 33, the mortgage and, if any, the pledge bond and the annotation on the bill of exchange shall be deleted, subject to obtaining the consent of the persons who may have rights on the mortgage, if any.

The third case of cancellation regulated in SRR art. 36 is the cancellation of the mortgage due to the waiver of the mortgagee. According to SRR art. 36/3, the mortgage and, if applicable, the annotation on the pledged bond or bill of exchange shall be deleted upon the mortgagee’s waiver statement, certified by a notary public, provided that the consent of the persons entitled to the mortgage is obtained. Furthermore, the waiver statement may also be made at the ship registry office.

The fourth case of cancellation regulated in SRR art. 36 is the cancellation of the mortgage due to the ownership of the mortgaged vessel and the claim being held by the same person. According to SRR art. 36/4, if the ownership of the mortgaged vessel is transferred to the creditor through a legal transaction, the creditor is registered as the owner in the vessel registry and the mortgage on the vessel is cancelled. Similarly, if the owner takes over the claim secured by the mortgage on the vessel, the mortgage is extinguished upon registration in accordance with TCC art. 1038/3, subject to TCC art. 1045/2.

The fifth case of cancellation regulated in SRR art. 36 is the cancellation of a ship mortgage due to the assumption of the debt by a third party. According to SRR art. 36/5, if the owner who is not the debtor does not give written consent in accordance with TCO art. 198/2 to the assumption of the debt underlying the mortgage established on their ship by a third party, the ship mortgage is extinguished upon the conclusion of the contract concerning the external assumption of the debt; in other words, it terminates. Provided that the contract for the external assumption of the debt is proven, the ship mortgage is deleted from the registry at the request of the owner or another interested party. Furthermore, if requested by the ship registry office, the mortgagee is obliged to provide information about the contract for the external assumption of the debt.

The sixth case of deletion regulated in SRR art. 36 is the deletion from the registry of a ship mortgage established for a specific period due to the expiration of that period. According to SRR art. 36/6-a, if a mortgage registered in the ship registry was established for a limited period and has lapsed due to the expiration of this period in accordance with TCC art. 1051/1, the mortgage and any annotation on the pledged bill or bond, if any, shall be deleted upon the request of the owner or another interested party, subject to the consent of the mortgagee and persons entitled to rights on the mortgage.

The seventh case of cancellation regulated in SRR art. 36 is the cancellation of a ship mortgage established subject to a condition precedent due to the fulfillment of that condition. According to SRR art. 36/6-b, if a mortgage registered in the ship registry was established subject to a condition subsequent and the mortgage has been cancelled pursuant to TCO art. 173/2 upon the occurrence of this condition, the mortgage and, if applicable, the annotation on the pledged bill or bond shall be deleted upon the request of the owner or another interested party, subject to obtaining the consent of the mortgagee and persons holding rights over the mortgage.

The eighth case of deletion regulated in SRR art. 36 is the cancellation of the ship mortgage due to the deletion of the ship's registry. Pursuant to SRR art. 36/7, subject to TCC art. 965/3 and TCC art. 967, if the registry record of a vessel registered in the registry is deleted, the mortgage shall terminate at the moment the vessel is deleted from the registry.

The ninth cancellation case regulated in SRR art. 36 is the cancellation of the ship mortgage due to the claim on which the mortgage is based entering the fund. According to SRR art. 36/8, the ship mortgage is cancelled if it is proven by a court decision that the claim has been paid into the fund, in accordance with TCC art. 1345/1.

When the entirety of Article 36 of the Ship Registry Regulation, which governs the deletion of ship mortgages, is evaluated from a holistic perspective, it becomes apparent that certain grounds for deletion set out in SRR art. 36 largely correspond to the grounds for the extinction of ship mortgages regulated under TCC art. 1044 et seq.; in this respect, SRR art. 36 is, to a certain degree, aligned with TCC arts. 1044 et seq. Nevertheless, it is also possible to state that SRR art. 36 introduces provisions and grounds for deletion that are not found in TCC art. 1044 et seq. Moreover, although SRR art. 36, like TCC arts. 1044 et seq., contains substantive rules, it differs from those provisions in that it also includes procedural rules concerning the entries to be made in the ship registry.

BIBLIOGRAPHY

Atamer K, *Gemi ve Uçak İpoteğinin Hukuksal Temelleri* (1st edn, On İki Levha Yayıncılık 2012)

Aydın M, *Gemilerin Kaydedilmesi ve Kayıtlarının Silinmesi* (1st edn, Filiz Kitabevi 2022) (*Kaydedilme ve Silinme*)

— 'Gemi Sicil Yönetmeliği'nin Gemi İpoteğinin Kurulmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi' (2024) 82 (2) İstanbul Hukuk Mecmuası 479 (İpotek)

Demir İ, '1992 Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması İle İlgili Uluslararası Sözleşme'de 2003 Tarihli Protokol İle Kabul Edilen Değişiklikler', (2012) 3 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 213

— *Deniz Ticareti Hukuku – Ders Kitabı* (2nd edn, Yetkin Yayınları 2023) (*Deniz Ticareti Hukuku*)

- Erbaş Açıklık A, *Gemi İpoteği ve Sigorta* (1st edn, Filiz Kitabevi 2025)
- Kara H, *Deniz Ticareti Hukuku* (3rd edn, Filiz Kitabevi 2025)
- Kula Değirmenci N, *Türk Hukukunda Deniz Alacaklarına Karşı Sorumluluğu Sınırlama Fonu* (1st edn, On İki Levha Yayıncılık 2015)
- Kuyucu Meriç G, *Donatanın Petrol Kirliliğinden Doğan Sorumluluğu ve Sınırlandırılması* (1st edn, Filiz Kitabevi 2017)
- Oğuzman MK and Öz MT, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler Cilt II* (16th edn, Vedat Kitapçılık 2021)
- Sözer B, *Deniz Ticareti Hukuku – Cilt I (Giriş – Gemi - Donatan ve Navlun Sözleşmeleri)* (6th edn, Vedat Kitapçılık 2022)
- Topsoy F, *Deniz Ticareti Hukuku I – (Giriş, Gemi, Donatan, Deniz Ticareti Sözleşmeleri)* (1st edn, Legal Yayıncılık 2020)
- Von Tuhr A and Escher A, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts – Band II (mit Supplement)* (3rd edn, Schulthess Polygraphischer Verlag AG 1984).
- Yavşan Y, *Gemi Mülkiyetinin Hukuki İşlem Dışı Yollarla Kazanılması* (1st edn, Filiz Kitabevi 2022)
- Yazıcıoğlu E, *Deniz Ticareti Hukuku (Kender – Çetingil)* (17th edn, Filiz Kitabevi 2022)